

ÉLETÜNK

XXXVI. évf. 11. szám (36. Jg. Nr. 11)

Az európai magyar katolikusok lapja

2004. november

A MAGYAR EGYHÁZ HELYZETÉRŐL

A Vatikáni Rádió olasz nyelvű, „Európa Falak Nélkül” című műsorában Julius Janusz érsek, magyarországi apostoli nuncius nyilatkozott a helyi egyház életéről, feladatairól, kihívásairól, nehézségeiről. Az érsek többek között elmondta, hogy Magyarországon a rendszerváltás óta eltelt tizenöt évben alapvetően pozitívan változott az egyház helyzete, utalt az 1990-es hivatalos kapcsolatok újrafelvételre a Szentszékkal, amelyben ő személyes szerepet is játszott. Kiemelte még az 1997-ben aláírt egyezményt, amely a korábban államostított egyházi ingatlanok visszaadását szabályozza, amelynek betartását ellenőrzi a nemrég megalakult vatikáni-magyar vegyes bizottság. A nehézségekről szólva a nuncius első helyen a magyarországi paphiányt nevezte meg, amit szlovák és lengyel kapcsolatok ápolásával, illetve szeminaristák magyar képzésével igyekeznek orvosolni. A magyar állam és az egyház kapcsolatát alapvetően jónak tartja - mondta Janusz érsek. Hozzátette: egyes, főként szocialista és liberális politikusokkal van probléma, akik vagy járulnak a nemzetközi egyezmények terén, vagy talán szavazatokat remélnék attól, hogy lejáratták az egyházat. Példaként Demszky Gábert, Budapest főpolgármesterét említette a nuncius, aki - szavai szerint - „jóban tenni, ha az utak javításával törődne a helyett, hogy a Szentszékkal kötött egyezmény fölbonthatását sürgeti.” A nuncius nagyra értékeli a magyar egyháznak a határon túli honfitársai ügyében tett erőfeszítéseit. Örömmel emlékezett vissza a pünkösdi csíksomlyói búcsúra, amelyen Erdő Péter bíboros, prímás mondott szentbeszédet, és amelyre II. János Pál pápa üzenetét küldte. Arra a kérdésre, az erdélyi magyarok régi vágya, hogy a szentatya láogasson el hozzájuk, beteljesül-e, Janusz érsek tréfásan azt felelte: „Erről a bukaresti nunciussal kell tárgyalniuk.” A Szentszék magyar egyházzal kapcsolatos elvárásait illetően a nuncius leszögezte: Ugyanaz, mint bármely más egyház felé, azaz a II. Vatikáni Zsinat tanításának szellemében folytatni a munkát. A műsor elején elhangzott rövid történelmi áttekintésében az érsek kiemelte a XX. század egyik meghatározó egyéniségét, Mindszenty József bíboros, prímás alakját, akinek üzenete „ma is töretlen a szívekben, erőforrás, gyökér az egyház számára. Az esztergomi bazilika altérfelében található síremlékét mindig elborítják a virágok, de a fogadalmi ajándékok nagy részét külön tárolják, mert ott nem férne el.” Végül Janusz érsek az Európai Unióval való viszonyában értékelt a magyar egyház helyzetét: megállása szerint az öreg földrész az elvilágiasodás jelensége ellenére rengeteg spirituális erővel rendelkezik, elég csupán arra gondolni, hogy az európaiak 80 százaléka továbbra is keresztény, amelyhez nagy mértékben hozzájárultak az ortodox egyházak. Kiemelte, mennyire fontosak II. János Pál pápa totálitárius rendszerekben - így a náciizmus és a kommunizmus alatt - szerzett személyes tapasztalatai. A szentatya bizalmát az emberek vetette. „Ugyanis a fasizmus, a kommunizmus és valamilyen jelenlegi Európai Unió, mind valamilyen ideológiai rendszerek, amelyek egy kis csoportnak, egy nomenklatúrának akarják alárendelni az embert. Erre mond nemet a pápa, amikor azt mondja, hogy nem szabad alárendelni az embereknek az ideológiáknak, ezeknek a velejáró bürokratikus rendszereknek, hanem a Krisztus által megváltott emberre kell helyezni a bizalmat. Mert ez az ember képes a megújulásra, a kiengesztelődésre, a megbocsátásra, az új vallási ébredésre. Ahogy a szentatya fogalmazott: a szeretet fantáziáját kell használnunk, kilépni ezekből a kategóriákból: 'Ne féljétek! Keljétek föl, menjünk!' Mert a történelmet - és ezen belül is Európa történelmét mindig is mélyen áthatotta Krisztus” - mondta Julius Janusz magyarországi apostoli nuncius a Vatikáni Rádióban. VR/MK

A keresztény hitvallás és az emberi lét alapjaihoz tartozik a közösség. A közösség iránti igény nem a történelem folyamán megfogalmazott kíváncsalom, sem valamilyen megtanulható, elsajátítható valóság, amely megkönnyíthetné az ember életét. Maga az ember lett közösséggé teremtve. Ez az istenképiségből fakad, hiszen maga Isten is az Atya, a Fiú és a Szentlélek tökéletes közössége.

Az emberré válás útja a másik emberen keresztül vezet. Benne ismerjük meg magunkat, és kölcsönösségi viszony áll fenn ember és ember között. A másik által kap értelmet létünk, és a másik által teljesebbé válik. A közösségi lét átjárja létezésünk minden vonatkozását, ezért a jövő is a közösség megélésén áll vagy bukik.

A kereszténység Krisztus útja, a közösség, a barátság és a szeretet útja. Nincs barátság, házasság és szeretet közösség nélkül. A szeretet közössége jelzi az ember társasági igényét. Minden ember az emberi nem élő láncában csak egy-egy karika. Senki sem létezhet e nélkül. E lánc összeköt minket azokkal, akik előttünk éltek, és azokkal, akik utánunk jönnek. Ennek az egymásrautaltságnak szimbóluma Ádám és Éva.

Léteznek a közösségnek különböző módok, amint létezik a szeretetnek különböző fajtája, mégis mindez Isten közösségében egyesül. Aki hisz Istenben, akit Jézus hirdet, az hisz a közösségben is és építi azt. Szent Pál szerint, a test egy, de a testnek sok tagja van. A sok tag azonban mégis együvé tartozik az egy testben.

A keresztény ember hisz és elfogadja az emberi közösség mellett a hit, remény és szeretet közösségét is. A keresztység által Isten Országának tagjai leszünk, ugyanakkor Krisztus és minden keresztény testvére is. A többi szentség célja: megnyitni az embert a másik ember felé és szeretetben egyesülni vele. Az Eucharisztia a közösség megünneplése. Ahol ugyanis ketten vagy hárman összegyűlnek a nevében, ott vagyok közöttük - mondja Jézus. A hit legfőbb törvénye szeretni Isten és embertársunkat. Isten embertársunkon keresztül jelenik meg.

A közösség iránt mindig adósok vagyunk. Át kell engedni magunkat a közösségnek, és élni kell azt. Sajnos bennünk él a közösségi lét ellensége, az egoizmus is. Az önző lét egyetlen világéretetben sem dicsérendő. Minél kevésbé zárkózik az ember önmagába, annál inkább válik képessé a másik emberrel a közösségre.

Mindenszentek ünnepén az emberi nem élő és elhunyt tagjait ünnepeljük. Mint a keresztységben kapott új élet zálogát hordozók, nem beszélhetünk eltűnt emberekről. Inkább beszélhetünk célba érkezettekről és még úton lévőkről. Mindannyian az emberi lét útját járjuk.

A Hiszekegy a szentekről és a velük való közösségről beszél, nem az elítéltekről és elkárhozottakról. Az ember a jóra teremtett. A rossz az ember tévedése, vagyis bűn, amelyet a szíve mélyén minden ember elvet, vagy legalábbis nem szeretné, ha a végső ítéleten az lenne mércéje. Amint az élet állandóan átadatik egyik emberről a másikra, ugyanígy a jó-

MINDENSZENTEK A KÖZÖSSÉGI LÉT ÜNNEPE

Írta: Dr. Pénzes János, a Szabadkai egyházmegye püspöke

ság és a szeretet is. Sajnos a rossz is jelen van az eredeti bűn miatt. Ezért Mindenszentek ünnepén különösen azokra emlékezünk, akikkel nem találkozhatunk a mindennapokban, de akik velünk közösségben élnek. Velük és értük imádkozunk.

Kereszt a búzakaralások között

zunk. A keresztységben kapott új élet által mi is részesei vagyunk a mennyországnak, és a szentségekben meg tapasztalhatjuk a mennyország előzetét. Ugyanakkor a szentek mi bennünk újra jelen vannak a

földi élet útján, amikor példát mutatnak; megmutatják életszentségünk útját.

Mindenszentek ünnepé nem a halál és a szomorúság, hanem az öröm, a barátság és a szeretet ünnepe mindannyiunk számára. Bátorít, hogy kötelezzük el magunkat a közösségi élet mellett, és építjük is azt minden nehézség ellenére. Minden ember közössége a Teremtő szándéka, Jézus Krisztus akarata és parancsa. Az egyház Jézus Krisztus közössége, az Ő misztikus teste.

A keresztység a közösségbe vezet, az Eucharisztia táplálja a közösséget. Amikor megálodunk, Jézus Krisztus és a közösség része leszünk.

A keresztény közösség ismerve és alapja a szeretet. A szeretet vezet a közösségbe, a szeretet által épül a szentek közössége. A szent ember hisz a szeretetben, és átadja magát a szeretetnek.

A szentek ünnepe a szeretet ünnepe. Ez a szeretet összekapcsol Istennel és embertársunkkal. Talán nem tudunk mindig bekapcsolódni ebbe a szeretetbe hibáink és bűneink miatt. Ilyenkor a szentek hordoznak minket, akikre Mindenszentek ünnepén emlékezünk.

A szentek közé tartozik mindenki, aki enni ad az éhezőknek, inni ad a szomjazóknak, megvigasztalja a szomorúakat... Őket Jézus felismeri és örök szeretetében fogadja, mint barátait és testvéreit. Nagy a szentek közössége, és mi is meghívtak kaptunk a szentségre. Legyünk Isten és az emberi nem családjának élő tagjai. □

Orbán Viktor

EURÓPA KERESZTÉNY MEGÚJULÁSÁÉRT

1947-ben történelmi fordulatot hozott, hogy az akkor négyhatalmi megszállás alatt Bécsben több ezren engesztelő rózsafüzérrel könyörögtek a békés rendszerváltásért. Azóta hagyományossá vált ez az imatalközpont. Idén, szeptember 12-én, Mária neve napján, a kétnapos ünnep során a bécsi Stadthalben, a volt magyar miniszterelnök, Orbán Viktor mondott nagyhatású beszédet, amelyet itt közlünk:

A múlt század nyolcvanas éveiben jártunk, amikor fiatal házasként feleségemmel, néhány barátunkkal hátizsakosokan elindultunk Lengyelországba. Látni akartuk a lengyelek pápáját, a kommunizmus talán legreménytelenebb éveiben látni akartuk a reménység forrását, a Szent Atyát. Ott álltunk, maroknyi magyar több száz ezer hívő középete, s tudtuk: ennyi szent akarat, imádság nem mehet el a semmibe, ennek következménye kell, hogy legyen.

A kicsi, személyes csoda számomra az, hogy ma itt állhatok Önök előtt, az egykori diák, majd a törvényen kívüli antikommunisták ellenzék egy vezetője, később az első szabadon választott magyar parlamenti képviselője, majd miniszterelnök, s most az európai kereszténydemokrácia egyik képviselője, az Önök vendége lehetek.

A nagy csoda pedig valószínűleg akkor, ott kezdődött, Lengyelországban, amikor az a fehér ruhás, barátságos tekintetű ember 1979-ben Rómából hazament Lengyelországba, és azt mondta a fogadására összereseglett millióknak, hogy „Ne féljétek!” És ezzel megindult a változás, megkezdődött a kommunizmus világméretű összeomlása, amely elhozta a magyarok szabadságát, a magyar nemzet függetlenségét, és végül Európa újraegyesítését.

Persze ennek a csodának is voltak előzményei, az Önök és a mi történelmünkben is. (...)

Ilyen volt a kelet-németek 1953-as felkelése, a magyar 56-os forradalom és szabadságharc, ilyen volt a prágai tavasz, és ilyen volt a 80-as években a lengyel Szolidaritás kiterjedt mozgalma. De idesorolom azt a vallási mozgalmat is, a Ró-

zsafüzér - Kiengesztelő Zarándoklatot, melynek ma vendége lehetek, hiszen nem véletlenül kezdtek el Önök, az egész világon, mára több mint 700 ezren, éppen 1947-ben, Bécsben imádkozni. S bele tartozik ebbe a sorba mindaz a testvér segítség, amit a vastűgönyös másik oldalról, Önöktől kaptunk, nem csak az 56-os menekültek idején, hanem évtizedeken keresztül. (...)

Ezért kezdődött lelki-erkölcsi értelemben a rendszerváltozás 1989. június 16-án, amikor az 1957-ben kivégzett 56-os miniszterelnököt, és az egykori kommunistát, Nagy Imrét több mint 30 év után tisztességgel eltemették. Százerek álltak a budapesti Hősök terén, és az egész ország ott ült a TV előtt, ki reménnyel teli, ki félelemmel. Polgárok, akik lehet, hogy nem is tudták, csak érezték: amíg

(Folytatás a 4. oldalon)

LENNE EGY KÉRDÉSEM...

Egy különös szent

Ezt a címet adta IV. Károly királyunk boldoggá avatásával foglalkozó cikkének a *Die Welt* című, rangosnak elkönyvelt, német napilap. Sajnos sem annak stílusa, sem tartalma nem üti meg a lap megszokott színvonalát. Réges-rég megcáfolt történelmi mendemondákat, pletykákat melegít fel, de odavetett állításainak igazolásával adós marad. Úgy tűnik azonban, nem is ez a célja ennek az irománynak, hanem IV. Károly emlékének az összekoszlása és egyben a boldoggá avatás ügyében illetékes vatikáni hatóság komolyságának kétségbevonása. A cikkíró szerint intézkedéseket igazolni próbálták. A szerző nem álltálja, pl. a magyar származású bécsi történész professzor, *Elisabeth Kovács*, nemrég bemutatott két kötetes, kétezer oldalas „*Untergang oder Rettung der Donaumonarchie*” (A Duna-monarchia bukása vagy megmentése) című művét „szégyenletes”-nek titulálni. Az egyik legtekintélyesebb bécsi kiadó gondozásában megjelent monográfia első kötete IV. Károly tudományosan megalapozott életrajza, ezernyi lábjegyzettel, a második forrás- és dokumentumgyűjtemény. Éppen ezért nem könnyű megérteni, mi késztet valakit manapság egy efféle pamfletszerű emocionális támadásra.

Mindezt bevezetésnek szántam ama

IMASZÁNDÉKOK

Novemberre
1.

Imádkozunk, hogy a keresztény férfiak és nők, sajátos hivatásuk tudatában, nagylelkűen válaszoljanak Isten hívására, és az életszentség útján járjanak.

Az ember sajátos hivatása a gyerekkorban kezdődik; illetve kibontakozhat keresztény hivatása, ha a szülők, testvérek, hozzátartozók a családban tanúságot tesznek a hitről. Ha a gyermeket elviszik a szentmisére, beszélnek neki Jézusról, Istenről. Így kifejlődik az Isten iránti, még bizonylatlan, „lábakon tipegő” szeretet. A nevelés, a példaadás hozzájárul a személyiség kifejlődéséhez, ráébreszt a fiatalember saját hivatására, elfogadhatja vele ezt az isteni ajándékot. A legelőbbien így rájönnek, hogy az isteni élet nem könnyű, sok lemondást, önfegyelmet, jellemépítést követel.

Isten megszólítja a bizonytalanlankodó lelket, és e hívásra illik válaszolni. A Szent-
anya kéri, válaszunk legyen nagylelkű.

Erőt adhat hozzá annak átélmélkedése is, hogy életünk egyedülálló az egész világon. Így viszonyunk Istenhez is egyedül álló. Ugyanez vonatkozik sajátos helyzetünkre, munkánkra, kollégákkal való kapcsolatunkra. Nekünk e körülmények között kell választ adni az isteni hívásra, és járnunk az életszentség útján.

2.

Imádkozunk, hogy azok, akik a missziók szolgálatában állnak, meg ne fedlezzenek az életszentségre való törekvéseiről és a Krisztussal való személyes kapcsolatáról, hiszen ez biztosítja evangélizáló munkájuk hatékonyságát.

A missziók szolgálatában álló keresztényeknek is törekedniük kell az egyéni életszentségre. Ennek útja a Krisztussal kiépített személyes kapcsolat, amely minden élethelyzetben tovább építhető. Ahogy az ember az évek múlásával idősebb, remélhetőleg, tapasztaltabb, bölcsőbb lesz, úgy kell elmélyítenie a bensőséges Krisztuskapcsolatot, befogadnia Jézust, s lelkünk-
ket úgy kell „berendezni” Isten számára, hogy jól érezhesse magát „minálunk”.

Fejős Ottó

kritikus megjegyzéseknek, de legalábbis kérdéseknek a megértésére, amelyek az utolsó magyar király boldoggá avatása körül keletkeztek. Az utóbbi időben mindig újra szembesültem efféle kérdésekkel, ezért tartom helyénvalónak, hogy „Lenne egy kérdésem” című rovatunkban kíséreljek meg rájuk válaszolni.

Mindenekelőtt arra kell rámutatni, hogy a boldoggá avatás által az Egyház nem mond se többet, se kevesebbet valakiről, mint hogy élete hősiessé fokon felelt meg a keresztény életideálnak, ezért példaképül szolgálhat minden keresztény számára. Ezzel az Egyház hivatalosan engedélyt ad az illető nyilvános és liturgikus tisztelésére. Nincs tehát szó annak megítéléséről, hogy a kérdéses személy hibátlan politikus, államférfi, vagy uralkodó volt-e. Ennek elbírlását az Egyház a történelemre bízta. Ezzel szemben igenis kritikusan vizsgálja hivatali minőségében, erkölcsi vagy vallási kérdésekben hozott döntéseit. Mert világos, hogy a politika, az államvezetés nem erkölcsileg semleges terület: annak, akit boldoggá avatnak, a legtágabb értelemben vett politikai erkölcs terén is helyt kellett állnia.

Akadnak mármost, akik pontosan ilyen vonatkozásban emelnék kifogást IV. Károly boldoggá avatása ellen. Amit azonban szemére vetnek, részben régóta megcáfolt vádaskodások, részben egyoldalú, hiányos, vagy téves információkon alapuló következtetések egyvelege. Úgy tűnik, hogy éppen az újabb kutatásoknak sikerült bizonyos kétségeket tisztázni. Viszont köztudomású, hogy a boldoggá avatási per hosszú évtizedeken át tartott, ami azt igazolja, hogy a szenttéavatási ügyekben illetékes vatikáni szerv (kongregáció), rendkívüli alapossgal vizsgálta, feltehetően éppen azokat a kérdéseket, amelyek megdondolásra adhatnak okot. Ha bármilyen kétség marad fenn, a vatikáni hivatal nem folytatja tovább az eljárást. Sajátmagát teszi tehát neveltségessé, aki felületességgel vagy a tények nem ismerésével vádolja a Vatikánt.

Teljes tájékoztatásért áru elő, aki azt gyanítja, hogy a Habsburg család feje, Ottó főherceg szorgalmazta volna apja boldoggá avatási ügyét és vetette latba minden befolyását ennek érdekében. A valóság az, hogy a kezdeményezés egy - főleg osztrák világiakból álló - imakörből indult ki. Ottó azonban nem vállalt szerepet benne és tartózkodott minden lépéstől, ami beavatkozásnak tűnhetett volna. Az pedig, hogy egyesek még mindig a régi nótát fújják, jórészt annak tudható be, hogy a Szentszék, illetve az illetékes püspöki karok csak meglehetősen későn láttak hozzá a hívek és egyáltalán a nagyközönség tájékoztatásához. Tekintve, hogy a hiányos tájékozottság előrelátható volt, előbb és intenzívebben kellett volna felvilágosítani a közvéleményt, éppen a vitatott kérdések kapcsán.

Mint jeleztük, a boldoggá avatásnál a döntő szempont Károly király egyéni és család élete volt, amelyet teljesen ájtárt az Isten és az embertárs iránti szeretet. A nehézségeket, a csapásokat, a csalódásokat és nélkülözést Isten kezéből fogadta, és betegségét, szenvedéseit felajánlotta a birodalom népeire. Sokan vannak, akik Közép- és Kelet-Európa népeinek csatlakozását az Európai Unióhoz, méghozzá a boldoggá avatás évében, az ő közbenjárásának tudják be. Reméljük, hogy ettől fogva a magyar nép is fokozottabban fogja értékelni utolsó királyának életművét és jelentőségét jövője alakulása kapcsán.

A történelemben nincsenek véletlenek, hiszen minden sorát Isten írja. Nem lehet véletlen tehát az sem, hogy első és utolsó királyunkat azok sorában tiszteljük, akiket az Egyház példaképül oltárra emelt. Talán nem ártana ezen is elgondolkodni.

Frank Miklós

A másik dimenzió Tétova gondolatok életről és halálról

Az ember huszonévesen öntelten, magabiztosan mozog a világban; felnőttek és mindentudóknak érzi magát. Aztán egyre jobban elbizonytalanodik. Mire odáig ér, hogy belátja, beismeri tudatlanságát, ezt az állapotot nevezi „bölcsesté” -, s talán valóban bölcsesté kell ahhoz, hogy elfogadjuk, sőt fennhangon is hirdessük: „Senki közülünk nem tud semmit, még csak azt sem, hogy tud-e valamit vagy sem, hogy létezik valami, vagy sem” (Metrodoros).

Már a világ megismerhetőségével kezdődik a „haj”. Kérkedhet-e valaki is „tudással”, „megértéssel”, hiszen mindenki egyetlen időszelvényben (50-100 év) él, s - ha folyton utazik is! - csak korlátozott számú helyek látosságából szemlélheti a világot, mely minden egyes emberrel „megszületik”, és minden egyes emberrel újra „meghal”.

A létet, a kezdetet, a véget leírni képtelen földadat: megfogni a megfoghatatlant! Legfeljebb körül lehet tapogatni - valamennyire. Mi a lét? Rövid villanás, pillanatnyi „üzemzavar” a nemlét végtelenségében. Aki (ami) megszületik, azt valamilyen titokzatos Hatalom kiemeli az ismeretlenségből, egyformaságból, görcső alá helyezi - nagy bölcsességben sem véve észre, hogy az így különített részecské tulajdonságai megváltoznak azáltal, hogy idő- és térbeli dimenziót, meghatározottságot kapnak.

Az élet kötöttség: halóba csöppen, akit kiemeltek a Semmiből. Olyan állapot ez, mint Gulliveré, akinek Liliputban minden egyes hajszálát külön-külön rögzítették. Igaz, forgathatja a szemét, ránálhatja a homlokát, de azután?? - Az egyén szabadsága (éppen, mivel a lét egy bizonyos formájába kényszerítették!) korlátozott. „Az ember szabadon cselekszik” - mondja Gorkij. - Elunta az ülést - nekiindul. Elunta a járást - leül. Kifosztják - hallgat; ütik, verik - eltűri; megölik - elterül a földön.”

Nem választhatja meg a kort, amelybe belesöp-
pen (Kr. előtt 2000-be, vagy a XX. századba), a helyet (Szicília vagy Alaszkába); fehér, fekete vagy sárga; férfi vagy nő; gazdag vagy szegény; meghatározott lelki, szellemi, fizikai tulajdonságai vannak; találkozásai, kapcsolatai végtelenül alakulnak... Az élet: ketteben vergődés. A „motor”, amely ezt a képtelen, kilátástalan harcot állandósítja: a boldogság vágya. De az is olyan, mint a gyermekkor játék - „Erre csö-

rög, arra csörög” -, vagy mint sárgarépa a számár orra előtt. De előkelőbb hasonlattal is élhetünk: nem tragikus ember-e Tantalusz története, aki ott látja elérhető közelben a legízesebb ételeket, de amikor utánuk nyúlna, elhúzódnak előle? Vagy Szi-
zfioszsal felgörgöti a hatalmas sziklát a meredeken, ám midőn megállna egy pillanatra elégedetten a csúcson, hogy „na, végre!”, a kötőm visszazugor, és kezdeti előlőről az egészét?

Amikor az ember megérti a szerelem csapdáját, ráveti magát a munkára. Dolgozik „mint egy örlű” a Közért vagy saját javára, de mindenképpen a siker élményéért, az elismerésért, míg rá nem dőbben, hogy az is csupán lidércfény.

Platón mondja, hogy valahol léteznie kell a tökéletes boldogságnak (a tiszta Ideáknak), de mi itt a Földön csak árnyképeiket látjuk.

*

S aztán jön az elmúlás! Mi a halál? Kiszakadás minden kötöttségből, el-
különítettségéből, egyéni meghatározottságból és visszatérés a nagy, homogén, sötét masszába. A Kéz, amely kiemelt egykor - újra visszajejt.

Az egyistenhívó vallások követői reménykednek a halál utáni életben. De ha a Lélek túléli a testi elmúlást, miért nem létezett a születés előtt is?? Lehet-e határt szabni az Örökkévalóságnak? Lehet-e azt mondani, hogy itt és ekkor kezdődik, de aztán örökké tart! De örökkévalóságnak nincs kezdete és vége - különben nem lenne örökkévalóság. Nem a Lét, hanem a Nemlét a természetes állapot. „Sötét és semmi voltak: én valék. Kietlen, csendes, lényemlakta Éj.” (Vörösmarty)

*

A modern európai (fehér) ember legnagyobb baja, hogy betegesen fél a haláltól. Ennek oka a túlzott anyagiasság és az, hogy a halált az élet szempontjából és „logikájával” ítéli meg; nem tekinti a létezés szerves részének. Ez a halálfelelem alakítja ki a társadalom hisztérikus reakcióit is. Aki nem retteg az elmúlástól, arra még az atombomba sem hat nyomasztóan. Úgy képes fogadni, mint „természeti törvényt”, a dolgok elkerülhetetlen bekövetkező végét; a történelem biológiai szükségszerűségét.

*

A halál: szabadság. Szabadság a meghatározottságból, a kötöttségekből, a kötelezettségekből. Aki kilépett az életből, az

többé nem európai vagy afrikai; nem fehér és nem fekete; nem férfi és nem nő; nem fiatal és nem öreg; nem kővér és nem sovány. Nem függ semmiféle testi aspektustól, nincs bezárva reménytelenül egyetlen formába. Nem köti többé sem az idő, sem a tér. Végtelen és örökkévaló, mint az Isten (egyszerű és Isten-séggel?), de mi ezeket a fogalmakat - mint „végtelen” és „örökkévaló” - szajkózzuk csupán, de nem vagyunk képesek fölfogni.

A halál más, egészen más, mint az élet, de semmivel sem rosszabb. A változás kényszerűbonyart levette, végre-végre elnyújtóhatunk az állandó, egyforma nyugalomban - békében, biztonságban. S talán látunk valamit (Valakit?), aminek-akinek a szemlétele betölt, kielégít, a Tökéletesség érzésével telít, ami felé itt a Földön csak bűnkön és erőnyeken átvérgődve törekedtünk.

Dante Purgatóriumát és Poklát könnyű megérteni, de a Paradisom értékeléséhez már „kegyelem” kell (nem is jut el mindenki odáig, hogy a Paradisomot elképzelje.) Mindez fölfoghatatlan. Inkább sejtelem, mint tudás. De a visszatérés természetes életünkbe, a csöndbe, semmiképpen sem lehet rossz; jobb a vándorló élet tanánál is!

*

Márai azt tartja, „a halál ad feszültséget az életnek”. Óriási meglátás, érdemes rajta elgondolkozni! Milyen rettenetes büntetés lenne, ha az emberiség elérne a tudás olyan fokára, amelyen ki lehet kapcsolni az elmúlást! Nem lenne többé semmi-
nek íze, zamata, nem hajtana bennünket többé az „időből kifutás” félelme. Bágyadtan, érdektelen lényegünk, kifolyyna a kezünkől minden.

Magyarországon olvas-
tam ezt a kicsit szellemeskedő mondat: „Nem a halál a legrosszabb az életben, csupán az utolsó.”

Saáry Éva, Lugano

*Az élet
sajnos
múlik,
nem áll meg,
és előttünk terem
nagy léptekkel a
halál.
Minden,
ami volt,
ami van,
ami lesz,
szívünkben
örök hadat visel.*

Petrarca

Muzslay István S. J.

BOLDOG KÁROLY MAGYAR KIRÁLY

1887-1922

A magyar szentek és boldogok sora ismét megnövekedett. II. János Pál pápa október 3-án boldoggá avatta IV. Károlyt, az utolsó magyar királyt. Ferenc József dédunokaöccse 1887. augusztus 17-én született és 1922. április 1-jén halt meg számkivetésben Madeira szigetén. Hamvai a főváros feletti hegy, Quinta do Monte Mária-templomában nyugszanak, ahol a nép szentként tiszteli.

Édesapja, Ottó főherceg a soproni hadtest parancsnoka volt. Károly gyermekkorának egy részét Sopronban töltötte. Itt tanult meg magyarul. Zita, Bourbon-pámai hercegnővel 1911-ben kötött házasságot, amelyből nyolc gyermeke született.

Ferenc József halála (1916. november 21.) után mindkét országban ő vette át az uralkodást. Amíg azonban Ausztriában bizonytalan időre elhalasztotta a koronázását, Magyarországon 1916. december 30-án Csernoch János bíboros, hercegprímás, esztergomi érsek és Tisza István miniszterelnök a budavári Nagyboldogasszony-templomban Magyarország alkotmányos apostoli királyává koronázta. Ő az egyetlen Habsburg magyar király, akire büszkék lehetünk.

Kereste a békét

Károly király az első világháború közepén került a trónra. Sok jóakaratot és őszinte békevágyat vitt magával. Már az első szótában hangsúlyozta, hogy legfőbb célja, hogy megállítsa a vérengzést, és a monarchia népeinek békét biztosítson. Nemcsak XV. Benedek pápa békekezdeményezését fogadta vérengzést, hanem sógora, Sixtus pámai herceg révén maga is törekedett a szövetséges hatalmakkal békét kötni.

Már a trónralépése előtt nyugtalanította a katonai bíróságok túlságosan is nagy szigora, főleg a cseh politikai agitátorokkal szemben. 1917 nyarán maga hirdette meg a teljes amnesztiát, ami 2593 elítélt szabadulását jelentette. Ugyanakkor a hadviselő államok közül elsőnek tiltotta meg a városközpontok bombázását. Az 1918. októberi manifesztumával elrendelte a monarchia konföderációs állammá való átalakítását. Azt a lehetőséget sem zárta ki, hogy az egyes nemzetiségek a köztársasági államformát válasszák.

A rendkívül leromlott közviszonyok miatt próbálkozásai kudarcot vallottak. Azok, akiknek érdekében állt a háború folytatása, próbálkozásait gyengeségnek tekintették. Mások, akik a katolikus monarchia megsemmisítésére törekedtek, örültek minden sikertelenségének. A német propaganda hazaárulással vádolta. Főleg az „olasz” Zita királynét feketítették be a közvélemény előtt.

Időközben a birodalom különböző részeiben kitört forradalmak a monarchia szétbomlását idézték elő. Miután a forradalmi osztrák kormány kiutasította az országból, a királyi család angol katonai kísérettel Svájcba költözött. Bizonyos körök vezetői már svájci tartózkodása elején felkeresték a királyt, és közlötték vele a monarchia visszaállításának az előfeltételeit, amelyeket ő határozottan elutasított.

Anatole France, a Nobel-díjas francia költő és regényíró (művei túlnyomó része magyarul is megjelent), ezt írta róla: „Károly császár az egyetlen tisztességes ember, aki a háború alatt vezető szerepet töltött be. Szent volt, de senki nem hallgatózott rá. Őszintén kereste a békét, és ezért a világ megvetette. Egy csodálatos lehetőség, ami elveszett.”

Hűség a koronázási eskühöz

A győztes szövetséges államokban egyre több vezető emberben tudatosult az aggodalom, hogy a monarchia szétesése hosszabb távon, a német hatalmi törekvések veszélyét rejt magában, és közép-európai államok stabilitása megromlását idézheti elő. Ma már világosan látjuk,

hogy ez az aggodalom nem volt alaptalan. Az oroszországi helyzet is bőseges okot adott az aggodalomra.

Károly király, miután igyekezett biztosítani magának a franciák és az angolok megértő és jóakarató semlegességét, elhatározta, hogy megkísérli a magyar trónra való visszatérését. Jellemző, hogy Ausztriába való visszatérésre nem gondolt.

1921 húsvét napján, minden katonai kíséret nélkül, váratlanul megjelent a budai királyi palotában. Két órán át tárgyalta Horthy kormányzóval, akinek végül is sikerült őt meggyőzni arról, hogy az ország súlyos külső és belső problémái miatt, a hatalmat egyelőre nem adhatja át neki. Biztosította azonban a hűségéről, és megígérte neki, hogy a megfelelő időpontról értesíteni fogja.

Károly király utolsó kísérletét a visszatérésre ugyanazon év októberében tette Zita királyné társaságában. Sopronból katonai kísérettel indult a főváros felé. A királyt és a katonáit szállító vonat mindenütt lelkesen ünnepelték, és a helyőrségek mind csatlakoztak hozzá. Biatorbágyig, az előőrsek Budaörsig jutottak el minden akadály nélkül. A kormányzó képtelen volt megállítani a király előhaladását.

IV. Károly tábornagyi ruhában, 1917.

A helyzetben Gömbös százados közbe lépése változtatott. Gömbös mozgósította a műegyetem diákjait azzal a valótlan hírel, hogy a csehek ostromolják a fővárost. A felfegyverzett, horthysta tisztek által vezetett kb. 300 diák Budaörsön megtámadta a király katonáit. Ennek a budaörsi „csatának” összesen 16 áldozata lett: 11 a támadók, 5 pedig a király katonái soraiból.

Amikor a király erről értesült, minden hadműveletet azonnal leállított, hogy elkerülje a további vérontást. Miután kiszolgáltatta magát a magyar hatóságoknak, a királynéval együtt először a tihanyi apátságban őrizték, utána a szövetséges hatalmak rendelkezésének megfelelően, angol katonai kísérettel Madeira szigetére szállították.

Károly király komolyan vette a koronázási esküjét. Amikor a tihanyi tartózkodása idején Bethlen miniszterelnök a kormány nevében felszólította, hogy önként mondjon le a magyar trónról, a következő válaszolta: „Nem mondom le a magyar trónról, amelyhez köt a koronázási esküm. Minden jogomat megőrzöm, mint magyar király. A magyar Szent Korona, miként magam is, kötelez arra, hogy a magyar nemzetet szemben minden kötelességemet teljessem, ami a koronázás révén rám hárul.”

Szociális igazságosság és szeretet

Kevesen tudják, hogy Károly király volt az első a világon, aki Ausztriában minisztériumot állított fel, hogy előmozdítsa a szociális igazságosságot és védje a dolgozók jogait a kizsákmányolással szem-

ISMERJÜK MEG PAPPAINKAT

Ismerjük meg pappainkat című sorozatunkban bemutatjuk a nyugat-európai magyar lelkipásztori szolgálatban működő pappainkat. Bemutatásuk egyben meghívó arra, hogy a külföldön lakó, esetleg ideiglenesen külföldön tartózkodó magyarok, illetve magyarul beszélő fiatalok, tanulók, munkakeresők Magyarországról, a Kárpát-medencéből vagy a világ bármely országából, igénybe vegyék lelkipásztori és egyéb szolgálataikat távol a hazától, az idegenben.

Bárány József

Bárány József nyugdíjas plébános, kisegítő magyar lelkész az Augsburgi egyházmegye területén élő magyar, illetve magyarul beszélő katolikusok körében. Megbízását magyar főpásztorra előzetes hozzájárulása után, Augsburgban, az egyházmegye főpásztorának engedélyével, József Heigl általános helynöktől kapta. Az Esztergom-Budapesti főegyházmegye nyugdíjas papja.

1935. április 26-án született Varsányban. Iskoláit szülőfalujában kezdte, majd 1949-től a Mélyépítőipari Technikumban, Budapesten folytatta, ahol 1953-ban technikus képesítést nyert. 1953-tól 1955-ig mélyépítőipari technikusként dolgozott Budapesten. 1955-től 1960-ig teológiát tanult az esztergomi Hittudományi Főiskolán. Teológiai tanulmányainak befejezése után dr. Szabó Imre püspök, az Esztergomi Főegyházmegye apostoli kormányzója 1960. június 19-én pappá szentelte az esztergomi bazilikában a főegyházmegye szolgálatára.

1960-tól 1971-ig káplánként szolgált Budapesten és Balassagyarmaton. 1971 őszén előbb Dél-Afrikába, majd Franciaországba, Németországba, végül Ausztriába látogatott, ahol 1972-ben, Innsbruckban, menedékjogot kért és kapott.

Magyar lelkészként szolgált: 1972-től Ravensburgban, 1974-től Dél-Afrikában Johannesburg központtal és 1975-től ismét Ravensburgban. 1976-ban csatlakozott a Szent Angyalok Műve közösséghez a tiroli Petersbergben, 1978-ban német nyelvkurzust végzett, aztán ismét magyar lelkései szolgálatot vállalt: 1978-tól Párizs-

ban, 1980-tól az Osnabrücker és Hildesheimi egyházmegyekben Hamburg központtal, 1990. március 1-től 2002. április 1-ig, nyugdíjazásáig pedig a Bambergi, az Eichstätti és a Regensburgi egyházmegyek területén élő magyarok körében, Nürnberg-Schwaig központtal. Nyugdíjasként hazatért Budapestre, ahol főpásztorá kinevezte templomigazgatónak a szervita nővérek Fájldalmas Szűzanya kápolnájában. 2003. december 31-től, az Esztergom-Budapesti Főegyházmegye főpásztorának előzetes hozzájárulásával, kisegítő magyar lelkipásztori szolgálatot teljesít az Augsburgi Egyházmegyeben. Híveit a már évtizedek óta, mintegy 500 példányban megjelenő negyedévi „Augsburgi levél”-lel értesíti az egyházi közösség eseményeiről.

Magyar szentmiséket tart rendszeresen:

Augsburgban: a hónap minden első és harmadik vasárnapján, és minden főünnepen 9.45-kor, a Maria Stern templomban, Sternegasse 5;

Kemptenben (St. Mang): a hónap minden negyedik vasárnapján 11.00 órakor, a Maria Himmelfahrt-templomban, Friedrich-Ebert-Str. 2;

Neuburgban: a hónap minden második vasárnapján, 10.00 órakor a Maria Ward kolostor kápolnájában, An der Luisenhöhe 2.

Érdeklődni: Ft. Bárány József, Magyar Katolikus Misszió, Stephansplatz 6, 86152 Augsburg, Tel.: 0821-32 96-149; Mobil.: 0176-222 52 817, 0821-260 39 87.

Cserhádi Ferenc

ben. A háború alatt maga és a családja csak annyit fogyasztott, amennyi a lakoságnak is jutott. Saját lovai szemet hordtak a rászorulóknak. Saját vagyonából bőségesen támogatta a szegényeket.

Zita királyné elbeszélése szerint, a budai koronázás után rendezett ünnepi ebédén, a különösképp fogasokból az előírt szertartás szerint szolgálták fel az erre megbízott főúrat. Utána a király intésére minden fogást azonnal becsomagoltak, hogy a sebesült katonáknak a kórházakba szállítsák.

A számkivetésben a királyi család koldusszegényen élt. Tartózkodásuk első időszakában egy hotel melléképületében kaptak elhelyezést Madeira fővárosában. Miután képtelenek voltak a költségek fedezésére, a város feletti hegyen, egy nedves, fűtés nélküli kis villában kaptak ingyen szállást.

A békeszerződés kivitelezésének ellenőrzésére Párizsban székelő bizottság kötelezte a négy „utódállamot” (Csehszlovákia, Jugoszlávia, Lengyelország és Románia), hogy évente összesen 125000 arany frankot utaljon át a portugál kormánynak a királyi család eltartására. Ezt a kötelezettséget azonban sohasem teljesítették, miközben ugyanez a bizottság kegyetlenül megtiltotta a család minden egyéb magán jellegű támogatását.

Az egyetlen lehetőség maradt a királyi család ékszerai értékesítése, amelyek egy részét már a svájci tartózkodásuk idején felhasználták. A megmaradt rész őrzését Zürichben egy ügyvédre bízták, aki viszont a kincsekkel együtt eltűnt, és hiába kerestették. A nyomorúságos helyzetben sokszor arra kényszerültek, hogy a gyermekekkel az erdőben keressenek maguknak ételmet. A rendszeres napi étkezésük

nem volt más, mint főzelék és lepény. Hús nem kerülhetett az asztalra.

A nélkülözések miatt a király szervezete nagyon legyengült. Megfázott, és ágynak dőlt, miközben tüdőgyulladást kapott. Megfelelő gyógyszerek hiányában heteken át kínlódott, amíg 1922. április 1-én meg nem halt. A halála előtt megbocsátott mindazoknak, akik elárulták, és a népeit imádkozott. „Azért kell annyit szenvednem - mormolta halála órájában - , hogy majd egyszer nepeim újra egymásra találjanak.” Utolsó szavai: „Jézus, jöjj! Legyen meg a te akaratod!”

Halála hírére a magyar kormány három hetes országos gyász rendelt el. Az ország összes középületén, félárbocon függött a nemzeti zászló. □

Szent Istvánra emlékeztek Londonban

Szent István királyra emlékezett az angliai magyarság. Ennek keretében a Magyarok Angliai Országos Szövetsége rendezett ünnepi estet a Magyar Református Egyház központjában, ahol az előadó dr. Németh László pápai prelátus, olaszországi magyar főkellek volt. Szent István Rómában fellelhető emlékeiről, hagyatékáról szólt. Szavaltok és zene számok egészítették ki a tartalmas estet.

Másnap Németh László ünnepi szentmisét celebrált Tüttö György pápai prelátus, angliai magyar főkellekessel. Mise után a Mindszenty Házban adott ünnepi ebédet az Angliai Római Katolikus Magyarok Egyesülete, amely ez évben ünnepelte 50 éves fennállását. Mindkét alkalommal dr. Abelowksi György főkonzult képviselte a Magyar Köztársaságot, aki ebéd után felszólalásában kiemelte az egyházak fontosságát, jelentőségét az Európai Unió tagországaiban.

Adler Edit, London

Gyermekeknek

A SZERETET RÓZSÁI

Évszázadok óta az egyik legkedveltebb magyar női keresztnevét az Erzsébet. Jelentése: Isten házikója. E névre keresztelték a magyar királylányt, akiből később szent lett. Árpád-házi Szent Erzsébetről van szó, akinek rövid, de tartalmas élete volt. Mindig másokért élt: férjéért, gyerekeiért, később a szegényekért, betegekért, szenvedőkért. Élete az emberszeretet példaképe. Templomok oltárképein, szentképeken rózsával ábrázolják, amely a szegényeknek vitt élelem átváltozásának szimbóluma. Névnapját november 19-én ünnepeleljük.

Példája ma is időszerű, hisz körülöttünk is sok a segítségre szoruló. Szent Erzsébethez hasonlóan nekünk is észre kell vennünk, hol, kin és mikor segíthetünk.

- Tanév kezdetén Marika helye üresen maradt az osztályban. Kerékpár balesetet szenvedett a szünidő utolsó napjaiban. Lábtöréssel és gerincbántalmakkal fekszik

a kórházban. Társai elhatározták, hogy felváltva látogatják, beszámolnak a tanórákon történetekről, közösen oldják meg a házi feladatokat, hogy társuknak ne kelljen évet ismételnie. De hétvégeken is látogatják, társasjátékokkal enyhítik magányát.

- Panni 10 éves. Napok óta figyeli, hogy egy idős néni lábfejéért, nehezen sétáltatja kedvenc kutyusát. Felajánlja segítségét, nagy örömet szerezve ezzel az idős hölgynek.

- Éva nagymamájának egyre romlik a látása. Nem tehet eleget kedvenc időtöltésének, az olvasásnak. Igaz, Éva még küzd a betűkkel, hisz még csak másodikba jár, de szívesen ül nagymama mellé, és mesekönyvből hangosan felolvass neki.

A szeretet, az együttérzés gyakorlására sok lehetőség kínálkozik, csak figyelmes szemmel és együtt érző szívvel észre kell azt vennünk. Szeretettel

Judit néni

Fiataloknak

KERESZTÉNY REALIZMUS

Az egyházi esztendő vége felé, a felolvasásra kerülő szentírási részeket komor hangulatot ébresztenek. „Kő kövön nem marad...” - olvassuk. Az evangéliumok íjlesztő képet festenek az előttünk álló, végső időkről, kilátásba helyeznek éhínséget, járványt, üldözéseket... Valóban sok kérdés merül fel bennünk, ha jövőnkre gondolunk... Gond, baj, megpróbáltatás van elég, és nem beszélhetünk világot átfogó, minden embernek nyugalmat adó békéről sem... Látna az eseményeket, sokan pesszimistává, borúlátóvá válnak. Minden mindegy, minden hiábavaló. Úgysem tudjuk megváltoztatni életünket, sorsunkat...

Az evangélium tanítása, Jézus szava mégis nekik szól: „hajatok szála sem görbül”... Ellenfeleink nem győzedelmeskedhetnek felettünk, mert olyan fegyverünk van, amelyet senki el nem vehet tőlünk...

Az evangéliumot, legyen az bár néha ijesztő, mindig komolyan kell venni. A legfontosabb: tudjuk felismerni, hinni az evangélium vigasztaló, reményt adó, hitünket szilárdító üzenetét is. Ez a keresztény realizmus. Ez legyőzi a borúlátást, „az ördögöt is falra festő” pesszimizmust. A keresztény realizmus optimista, derűlátó, mert szilárd alapokon áll. Az a hit táplálja, amely legyőzi minden ártó hatalmat; az a hit, hogy az Úr megmenti az Őt követő, rá hallgató embert. Ez a hit kijön a tőlük, a hívőknek pedig arra, hogy sorsuk a Gondviselés kezében van, de ma már - mondhatják, s mondják is - fontosabb a képzettség, a tájékozottság, a tárgyalóképesség, és még sokféle tudomány. Ne keverjük össze a mindennapi élet alakítását az egyházak elvárásaival. Válasszuk el a keresztény tanítást a politikától, a gazdaságtól, a tudománytól és az oktatástól, hiszen a vallás magánügy. Nem ismeretlen ez a hang, kedves barátaim, mert bizony, a mai magyar közéletben - és sajnos nem csak ott, hanem egész Európában -, még mindig küzdelmes harc folyik a keresztény-keresztény értékek védelméért.

Pál atya

Folytatás az első oldalról

EURÓPA KERESZTÉNY MEGÚJULÁSÁÉRT

halottainkat, az áldozatokat tisztességgel el nem temetjük, addig nincs lehetőség az újrakezdesre. (...) Azon a napon, akikben volt hit, megtisztultak, átélték a csodát. Első gyermekünk, aki ma az őt körül írt van velem, éppen azokban a napokban született. Ő egyidős a szabadsággal.

Azán folytatódott a mindennapi küzdelem a hatalom ellenőrzéséért, a gyakorlati szabadságért. Levetítettük az ünnepelő ruhát, s leültünk tárgyalni az asztalhoz, mi, a törvényen kívüli ellenzék pártok képviselői, én is, a magam 26 évével, szemben az állampárt képviselőivel, akikkel céljaink bizony eltértek egymástól. Céljaink ugyan eltértek, de volt egy közös érdekünk: az, hogy ne omoljon vér, és ne törjön ki a forradalmi erőszak az országban. (...) Nos, a békés átrendeződés természetesen nem volt olyan békés, mint amilyenek ma sokan láttatni akarják. Csak nem volt véres. (...) Térjünk most vissza ahhoz a hithez, mely meggyőződésem szerint az események végső mozgatórugója volt.

Idézzük föl azt, hogy a diktatúrákat - különösen a

kommunista diktatúrát - Magyarországon végül is két köztársasági típus élte túl: a család és az egyházi közösségek. Pedig ez nem az a klasszikus diktatúra volt, mely egyszerűen az emberek szabadságát kívánta elvenni. (...) Nem. Ez olyan diktatúra volt, mely elvette az emberek tulajdonát is, sőt új embert akart belőlük faragni, a homo sovieticus-t. Egész Közép-Európából átnevelő táborot csinált. Ezt a diktatúrát - nem sérülések nélkül, de a legkisebb sérülésekkel - túlélték a Családok, amelyek emberek száz-ezreinek nyújtottak érzelmi, szellemi és lelki menedéket, amikor a külvilágban a hazugság és embertelenség vihara tombolt. A történelmi egyházak pedig létüket biztosították az embereket arról, hogy létezik, nem pusztult ki az a másik, ezeréves lelki Magyarországon. Ez volt az a két köztársasági típus, amely képes volt túlélni a világ legdurvább, legbrutálisabb diktatúráját. (...) S máris itt vagyunk a mában és a jövőben. A kérdés most már az, hogy azok a közösségek, amelyek segítettek bennünket abban, hogy a lehető legkevesebb sérüléssel éljük túl a dikta-

túrát, vajon képesek lesznek-e értelmet vinni a szabadságba. Most, amikor már nem megvédeni kell magunkat valamivel szemben, hanem föl kellene építeni a saját világot, - vajon most mennyire számíthatunk ezekre a közösségekre? Ez az előttünk álló néhány esztendő egyik legizgalmasabb kérdése.

Mi középe- és kelet-európai újrakezdezők, akik ismerjük a keresztény hitnek ezt a megőrző erejét, azt kérdezzük: Miért akarnánk mindezt a jót megvonni az egész Európától? Miért ne törekednénk arra, hogy ez megjelenjen Európa közös alkotmányában?

A kérdés itt magasodik előtűnik. Lesznek-e elég erősek az európai egyházak, hogy az európai architektúrának megjelenítsék azt a hitbeli vonást, amely saját hazájukban évszázadok óta természetes?

S itt engedjünk meg magunknak önkritikus kitérőt. Bár Európában mindenki valamilyen módon a keresztény hit gyümölcseiből él, de ennek sokan már tudatában sincsenek. Ha mi nem mondjuk el nekik, ha nem teszünk tanúságot az

őket is hordozó hitbeli örökségről, akkor ki fogja ezt megtenni helyettünk?!

Ha pedig megpróbáljuk, akkor úgy próbáljuk-e meg a tanúságtételt, hogy azt a 21. század embere képes meghallani? Hiszen sokan, nagyon sokan belülről sütkézték már az üzenet számára. S ha találkoznak az egyház üzenetével, az ígéhirdetéssel, akkor legfeljebb odáig jutnak el, ahová az egyszerű templomba járó eljutott, akit mikor a templomból hazament, s a felesége megkérdezte, hogy miről beszélt a pap, akkor csak annyit tudott mondani, hogy a bűnről. S mikor megkérdezte tőle, hogy mégis mit mondott a bűnről, akkor az egyszerű férj ezt válaszolta: ellenezte. (...) Ez Magyarországon történt egy protestáns kereszténnyel...

Nyugat-Európával szemben, Közép-Európában és Magyarországon különösképpen is, az egyházak közéleti szerepe az elmúlt évtizedben folyamatosan erősödött, s ez a folyamat minden bizonnyal a jövőben is folytatódni fog. Talán ma már az sem tűnik túlságosan kockázatos kijelentésnek, hogy a történelmi egyházak a magyar közélet megkerülhetetlen szereplőivé váltak, szemben a nyugat-európai tendenciákkal.

Persze - gyakran halljuk, talán hallják ilt Bécsben Önök is - hogy elavult gondolkodás az ilyen, régi-módi. Valaha, az ún. keresztény Európában talán szükségessé lehetett arra a meggyőződésre a fejedelmeknek, hogy ők az Isten, a Gondviselés kegyelméből és rendelkezéséből kormányoznak, a hívőknek pedig arra, hogy sorsuk a Gondviselés kezében van, de ma már - mondhatják, s mondják is - fontosabb a képzettség, a tájékozottság, a tárgyalóképesség, és még sokféle tudomány. Ne keverjük össze a mindennapi élet alakítását az egyházak elvárásaival. Válasszuk el a keresztény tanítást a politikától, a gazdaságtól, a tudománytól és az oktatástól, hiszen a vallás magánügy. Nem ismeretlen ez a hang, kedves barátaim, mert bizony, a mai magyar közéletben - és sajnos nem csak ott, hanem egész Európában -, még mindig küzdelmes harc folyik a keresztény-keresztény értékek védelméért.

Aki közéleti szereplőként vállalja, vagy csak elfogadja a „keresztény” jelzőt, annak nem lesz könnyű élethe a világnak ebben a sarkában, még 15 évvel a berlini fal leomlása után sem. Szintén azonnal klerikálisnak, nacionalistának, populistának, és - inkább gyakrabban, mint ritkábban - antiszemita fókuszok fogják bélyegezni. Ilyen a világ ma még.

Ma, amikor a keresztény hit- és értékek szereplőit beszélünk, a közéletben, sőt az állami életben is még mindig sokan vannak, akik csak megmosolyognak bennünk. De mi tudjuk, hogy valójában arról a súlyos kérdésről van szó: lehet-e a keresztény hitre építeni a politikai cselekvést?

Induljunk ki abból, hogy a keresztényeknek az Igazságot, a nagy betűvel írt Igazságot kell követniük. A keresztények azt is jól tudják, hogy ők nem az Igazság megtestesítői. Csak a kom-

munisták, a bolsevikok hazudták, hogy az igazságnak van földi megtestesítője, mégpedig azok ők, személyesen. A keresztények azonban még azt is tudják, hogy nincs többféle Igazság. Ez utóbbi állítás a relativitást nagy tévedés vagy ámitása. A keresztények tudják, hogy az Igazság létezik, sőt: csak EGY Igazság létezik; és ez az Igazság lesz előbb vagy utóbb egész életünk mércéje. Az Igazság megkérdőjelezhetetlen, függetlenül attól, hogy támogatja-e a többség, vagy sem.

A keresztény embernek mindig az Igazság fölött kell közelítenie a közéleti kérdésekhez, így a többség kérdéséhez is.

Európa ma olyan világ, ahol demokratikus politika uralkodik. A demokratikus politika pedig a többség felhatalmazásán nyugvó közéleti rendszer. Vagyis a demokratikus politika arról szól, hogy többséget teremtsünk azon törekvések mögé, amelyet képviselünk. Legalábbis amennyiben komolyan gondoljuk, hogy hivatásunk az emberek életének jobbá tételében áll, és ezt a hivatást nem akarjuk elveszíteni. (...) A Többség bármilyen szilárd alapja is a demokratációnak, számunkra önmagában nem elegendő.

Az európai kereszténydemokrata gondolkodás szerint az a felelősségünk, hogy az Igazság érvényesülése érdekében a Többségért a lehető legtöbbet tegyünk.

A mi hivatásunk is, hogy visszasegítsük régi, bevált forrásokhoz a közéletet, s ránk vár az a feladat is, hogy Magyarországon és Európában is megmutassuk, ha tudjuk, hogy végső soron a dolgok nem a mi, s nem is ellenfeleink kezében vannak, s akkor sokkal erősebb lesz bennünk a felelősség. (...) A mai, modernnek mondott ember arról is épp az ellenkezőjét gondolja. A keresztény bölcsességet nehéz belátni, és nehéz megérteni.

Hogy is szól ez? „Ha tudjuk, hogy végső soron a dolgok nem a mi kezünkben vannak, akkor sokkal erősebb lesz bennünk a felelősség.”

Ezeket a dolgokat magától nem érti, és nem is tudhatja az ember. Az ilyen tudás hitben és tapasztalatban születik.

Mert mi is 1989-90 tapasztalata? Adott néhány sorsunkat meghatározó tényező ritka kedvező együttállása: Reagan ereje, Gorbacsov reformjai, a kelet-európai népek passzív és aktív ellenállása, az uralkodó elit bizonytalansága és gyengesége, a Szent Atya önmaga fölajánlása... De mindez önmagában semmit sem ér. Csoda mindezekből úgy lesz, hogy Isten kegyelme azzá teszi. Akik ezt egyszer megtapasztalták, azok tudják, hogy végső soron az ilyen csodákban élünk.

Mi tett képessé Európában néhányakat, ezreket, milliókat (ha nem is mindenkit!) arra, hogy nem adják fel a reményt a változásban? Talán az a bizalom, hogy: ha én minden áldatlan körülmény dacára teszem azt, ami jó és szükséges, ha nem arra várok, hogy majdcsak megváltozik a helyzet nélkülüm is, ha elvállalom, és megcsinálom, ami rám van bízva, ha elhiszem, hogy a dolgok végső soron a

Gondviselés kezében vannak, ha belátom, hogy itt álok, és mások nem tehetnek, akkor eljön a változás. Akkor a rossz körülmények is eszközök lehetnek a lélek nemesedéséhez, és a gonosz dolgok is jóra fordulhatnak, s még az ellenfeleink is utunkra segíthetnek bennünket. Akik hisznek a szeretet és összefogás erejében, azoknak a nehézségek is javukra válnak. Ez a közös közép-európai történelmi tapasztalat. (...)

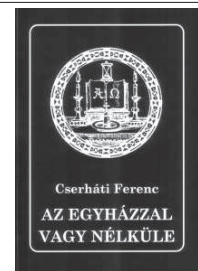
A csoda ünneplése közben sem felejtkezhetünk el arról, hogy bár a szabadság 1990-ben megérkezett, a FAL leomlott ugyan, a koporsó beszentelt földbe került, de a leomló fal bizony sokakra ráomlott, s ugyanakkor nem sikerült eltemetni mindent, ami a múlthoz köt bennünket. (...) A szabadság nem a szociális igazságszolgáltatást hozta, hanem rögzítette a szociális igazságtalanságot. Még ma is a magyar emberek fele él rosszabbul, mint 1989 előtt!

Alig ocsúdunk fel a diktatúrából, szembe találjuk magunkat a piac törvényének könyörtelen fogyasztási kényszerével. (...)

Eddig a diktatúra fenyegette közösségeinket. Most azt látjuk, hogy a piacok világa sem veszélytelen, az is megtámadja a közösségeket. (...) Miközben a közösségekben a szeretet, az összetartozás és a közös értékek a meghatározók, ezek fűzik össze a család és a nemzet tagjait, a piacok olyan emberi alkotások, amelyek azt felélik, ami táplálja őket. (...)

A kommunizmus bukása arra tanított meg bennünket: Tartsd meg a közösséget, és az megtart téged. Vedd meg a közösséget, s az majd megvéd téged. Csoda, hogy ez sikerült! De erre a csodára, a közösség megszabadító és a szabadságot megtartó erejére ma is szükségünk van. Ezért imádkozni és dolgozni sohasem fölösleges.

Kíváncsi vagyok, hogy Önökkel együtt imádkozó száz-ezrek imája a jövőben is meghallgatásra találjon. □

Mi az egyház? Szükséges-e az üdvösséghez? Elérhetik-e az üdvösséget az egyházon kívül a katolikusok, a nem katolikusok és a nem keresztények? Milyen sors vár a megszállhatatlanság sok meg nem született gyereke a túlvilágon? Vajon fenn áll-e Krisztus egyháza a római egyházon túl, az egyházakban, az egyházi közösségekben és a nem keresztény üdvösségekben is? - E tanulmány megpróbál választolni a kérdésekre az Újszövetségi Szentírás, a patrisztika, a dogmák és a II. Vatikáni zsinat Lumen Gentium konstitúciója alapján.

Cserháti Ferenc, Az egyházzal vagy nélküle, Szent Maximilian kiadó, Budapest, 2004, 172 o.

Kapható: Budapest, a Szent Maximilian Lap- és Könyvkiadó, adószám: 0036-1/328 0196 és Münchenben, az Életünk szerkesztőségében (ára: 10 Euro), telefon: 0049-89/532 82 88.

Madridi levél

SZENT JAKAB ÚJTÁN

Santiago de Compostela apostolsírlával és az odavezető út századokon keresztül Európá nepeinek találkozóhelye volt. Ezért nyilvánították az utóbbit 1987-ben „első európai kulturális útvonallá”. Előmozdította a közmunkákat, utak és hidak építését, kórházak és szállóhelyek létesítését. A zarándokutak mentén új kereskedő és iparos középosztály alakult ki és fellendítette az áruforgalmat. Szerepet játszott a jogi fejlődésben (a zarándokok státusa és védelme), kedvezett az eszmék és a művészeti stílusok kisugárzásának, hozzájárult a Treuga Dei békemozgalom és a Cluny-i reform terjedéséhez és Aymeric Picaud Liber peregrinationis-ával (XII. sz.) bevezette az idegenforgalmi vezetőkönyveket.

Az első külföldi zarándokok, tudomásunk szerint, egy francia püspök volt 950-ben. Az első magyarországi kb. száz évvel később, a lotaringiai születésű Leodvin bihari püspök lehetett, aki I. Endre uralkodása alatt telepedett le hazánkban. Az ő idejében, 1061-ben alapították a török időkben elpusztult bencés apátságot Zselicszentjakobon (ma Kaposszentjakab). Bogay Tamás 1965-ben egy párizsi kiállítású térképet mutatott be, a magyar középkorban ennek az apostolnak szentelt templomokkal, kolostorokkal és kórházakkal, továbbá az idevágó helységekkel. A térkép elkészült, de fennmaradt a lista csaknem 70 utalással. Mező András A templomcím a magyar helységekben c. művében (1996) 34 nevet említ, köztük több Szentjakabfalvát.

Népes magyar zarándokok történelmük folyamán aligha akadtak, viszont számos egyéni zarándoklőr és kisebb csoportról tudunk. A szépségesei Hynamus Lank 1307-ben emberölés miatt hosszú zarándoklatra ítéltetett: Róma - Bari - Compostela - Aachen. Peregrinatio poenitentialis-t végzett 1353-ban Georgius Hungarus, Krizsaján ispán fia is; az ő kezén 250 olasz vére száradt. Compostela közelében öt hónapot remetéskedett a Finisterre foknál, majd folytatva útját Írország, Szent Patrik purgatóriuma felé. Az aragóniai kancellária 1380-ban állított ki menlevelet Pilisi János és az ugyancsak magyar lovagnak nevezett Rozánoff Pál számára. Az utóbbi a magyar király szolgálatában álló szláv lehetett, kinek nevét nem őrizték meg magyar okmányok. Nagy Lajos és Zsigmond korának személyisége, Sthor vajda 1405-ben zarándokolt Compostelába, minden bizonnyal az esztergomi érseki kincstár kifosztása s az ezért kimondott excommunicatio kapcsán. Bár azt sem lehet kizárni, hogy a népes Sthorici-család más tagjáról volt szó.

A legfrissebb magyar zarándokként Rátoldi Tar Lőrinc említenél, ő 1411-ben keverte fel az apostolsírt és az ír purgatóriumot. Útját latinul a Peregrinatio Laurentii Taar mondja el. Kevesbé ismert Lévai Cseh Péter főlovászmester és testvérei zarándoklata 1415-ben. Az aragóniai király akkor nemesi címet is adományozott nekik, Bátei Benedeknek és Miklósnak, valamint Oláh Györgynek és Bálinnak. Feltehető, hogy a Lévai Cseh-testvérekkel jártak ott. Fényes kísérettel utazott 1430-ban Cillei Ulrik, később V. László király gámja és a magyar hadsereg főparancsnoka.

Az újkor elején több soproni polgár ment Compostelába, köztük Frisch János és Pultandorfer Kristóf, míg Stadel Mihály képviselőben más tette. Ezt nevezték peregrinatio vicaria-nak vagy delegata-nak. Legtöbben azonban devotio-nis vagy oratio-nis csak keltek útra, vagyis „az ájtatosság szellemétől gerjesztve”. 1537-ben érkezett „Magyarország hercegőné”, - jegyezte fel egyháztörténetében López Ferreira (1905). Nem tudjuk, ki lehetett. (Talán II. Lajos királyunk özvegye?)

A török háborúk és a reformáció nem kedveztek a zarándoklatoknak. Így is tudunk XVIII. századi, névtelen magyarokról, akik Compostelában anyagi segítségért kaptak, 1774-ben pedig németül és magyarul tudó gyónatókat kerestek. Egy gyónatószékben ma is látható a régi felirat: Pro linguis Germanica et Hungarica. Hadd említsük végül Zádori János esztergomi teológiai tanár nevét. Ő 1868-ban járt Compostelában és Spanyol út c. könyvében, - az első Spanyolországról szóló, magyar útikönyvben, - több mint húsz oldalt szentel Szent Jakab városának és a zarándoklatoknak. Beszámolóját így fejezi be: „Amilyen hidegen hagyott első órákban a szent hely, ép oly vonzalom gyulladt fel iránta később, és most szinte nehezem esett az elválnak. Sokáig tartott a búcsúzás, mert mindazoknak akartam juttatni a nyert búcsúengedélyekből, kik valaha jót tettek velem.”

Rónai Zoltán

NEGYVEN ÉVE KEZDŐDÖTT A Vatikán KELETI POLITIKÁJA

II. János Pál pápa szerepét a kommunizmus összeomlásában még a Szentatya bírálói sem vitatják. A Szentszék keleti politikája azonban az Egyház XX. századi intézkedéseinek alighanem legellentmondásosabb példája. A keleti politika védelmezői szerint VI. Pál pápa így próbált kapcsolatot teremteni Kelet-Közép-Európa kommunista rendszereivel, hogy megtalálja azt a modus vivendit, amelynek keretében mód nyílhat új püspökök kinevezésére és az Egyház működésének támogatására. A kísérlet ellenzői viszont azt emelik ki, hogy ezáltal a Vatikán csupán megalkudott a kommunista vezetőkkel és elhárította magától a papoktól és világiaktól, akik szükség esetén az életüket kockáztatták a hit védelmében.

A mérőldök az a szerződés volt, amelyet a Szentszék nevében, a később bíborosi rangra emelt Agostino Casaroli - még érseként - 1964. szeptember 15-én írt alá Budapesten. A megállapodást néhány kedvező gesztus előzte meg, még az 1963-ban elhunyt XXIII. János pápa idején. Az akkori szovjet vezető,

Hruscsov veje, Adzsubej római látogatása során felkereste a Szentatyát is, amit a Vatikánban kedvező jelenek értékelték, hogy Moszkva hajlandó lenne változtatni az addigi nyílt szembenállás politikáján. Idővel kiderült, hogy a kommunista rendszerek tárgyalási taktikájában még járatlan Casaroli érsek volt az engedékenyebb és így a Budapesten aláírt megállapodás csak kevés, kézzel fogható javulást eredményezett az Egyháznak. Tény azonban, hogy a hét, már régóta betöltetlen püspöki szék közül csak kettőre nem találtak közös megegyezést alapján megfelelő jelöltet. Történetek szerint azonban minden jel arra vall, hogy az öt újonnan kinevezett püspök között legalább három a budapesti titkosszolgálat embere volt. A megállapodásban szerepelt az is, hogy Róma eltekint a rendszerű békepapi mozgalom nyilvános megbélyegzésétől.

Ennek ellenében a budapesti kormány nem szorította többé a békepapi tevékenység kibővítését. Az 1956 óta az Egyesült Államok budapesti nagykövetségén tartózkodó Mindszenty bíborosnál azzal vé-

dekezett Casaroli érsek, hogy ki van szolgáltatva a kommunista hatóság jóindulatának. Márpedig jóindulatról aligha volt szó, mert alig száradt meg a tinta a megállapodás aláírásán, folytatódott a felszentelt papok, szerzetesnővérek és világiak elhurcolása, illetve bíróság elé állítása, államellenes összeesküvés és szervezkedés címén. Nincs egyetlen ügy sem ezek között, amelyeknek konstruálásában az állambiztonsági szervek ne támaszkodtak volna az egyházban működő ügynökekre. Casaroli érsek is kénytelen volt belátni, hogy rútul kijátszották és ezért egy évvel később tiltakozó memorandum fordult a római magyar nagykövetséghez - de még válasza sem mellátta. Ennek ellenére Casaroli töretlenül folytatta erőfeszítéseit a katolikus vallás kelet-közép-európai megőrzése érdekében. Noha Rómában, eredetileg modellértékűnek tekintették a 40 éve Budapesten aláírt - úgynevezett - részleges megállapodást, a további tárgyalások során már cseppet sem törekedtek hasonló szerződés kidolgozására.

Vincze András

975 ÉV

A bánsági egyház a második világháború végéig a Csanádi Püspökség részét képezte. A Trianoni békeszerződés létrejöttével a püspökség Tiszára és Al-Dunára néző része a Szerb-Horvát-Szlovén Királyság (későbbi néven Jugoszláv Királyság) része lett. 1923-ban a Szentszék létrehozta a Bánsági Apostoli Kormányzóságot és ideiglenes apostoli kormányzót nevezett ki élére, Rafael Rodić OFM személyében. Őt követték a kormányzói székben dr. Josip Ujčić, majd dr. Gabriel Bukatko. 1971. december 22-én, Jung Tamás püspök személyében magyar anyanyelvű apostoli kormányzót kaptak a többségében magyar ajkú hívek.

II. János Pál pápa 1986. december 16-án püspökségé emelte az apostoli kormányzóságot, amelynek véndöntijével Szent Gellért püspököt, székesegyházul a nagybecskereki plébánia-templomot jelölte. A Nagybecskereki Püspökség első megválasztottja Huzsvár László prelátus, újdíéki esperespálos lett, akit 1988. február 14-én szentelt fel. Ő szervezte át a püspökség esperességeit, véglegesítette a plébániák és leányegyházak számát. Új-jegyzte a Papi Tanácsot, közzétette az Egyházaközegek Szabályzata és Ügyrendje rendelkezést, teljesen átalakította hivatalát.

A harmincas években kb. 240.000 hívője volt az apostoli kormányzóságnak. Ez a szám a második világháborút követően a felére csökkent, a németek kényszerű száműzetése miatt. Így a térségben a katolikus jelenléte szórányjellegűvé vált, a hívek többségükben magyarok, de vannak köztük kis létszámú bolgárok, horvátok, csehek, szlovének is. A diktatúra idején hatóságilag lebontottak több templomot, imaházat - összesen 23-at, de a két világháború közti nyolcvanas létszámú papság is több, mint a felére csökkent.

Napjainkban a Nagybecskereki Püspökség 4 esperesi kerületének 40 plébániáján és 50 leányegyházában huszonhárom aktív és két nyugalmazott lelkes teljesít szolgálatot. A paphiányt enyhítendő, a keszpuspök lelkipásztori kiegészítőket nevezett ki, akik akkor is összegyűjtik a híveket, amikor a lelkipásztor nincs jelen; vasár- és ünnepnapokon igelturgtárt tartanak, szükség esetén temetnek, bekapcsolják a híveket az egyház véke-ringésébe. A plébánia-kö-zösségekbe szervezett hívek száma 72.000 körül van, szervezetlenül a szórányban kb. 11.000 katolikus él.

Az ősi Csanádi Egyház-megye jövőre 975 éves. A Nagybecskereki Egyház-megye részbeni utódegy-

házként egy egész éven át emlékezni kíván a jeles évfordulóra, ezért szeptember 24-én Huzsvár László püspök a nagybecskereki székesegyházban az Emmánuel Kórus koncertjével Mavrák Béla neves vendég-szerprelővel megnyitotta a Szent Gellért évet, amely jövő év Szent Gellért napján zárul. Az ünnepi szentmise szónoka Eugenio Sbarbaro nuncius volt, azon részt vett dr. Péntes János szabadkai megyéspüspök, sok hívó és lelkipásztor. Beszédében a nuncius ismertette Szent Gellért életét, különös hangsúllyal magyarságunk és keresztény jelenlétünk 975 évére. Huzsvár László székespüspök köszöntötte az egész Bánság területéről érkező zarándokokat. Külön üdvö-zölte a Dél-Bánáiban szigetmagyarokként élő udvar-szállásúakat, mert a hozzájuk legközelebb eső magyar település 60-70 km-re esik; templomukat szeptember elején szentelte fel. Meg-tudtuk: a magyar-román-ju-goszláv hármashatár köz-eleiben, az alig százakos kis faluban, Rábén, ahol se óvoda, se iskola, se imaház, most templom épül. Ez azért is érdekes, mert romokban itt található a Szent István-i időből származó Oroszlámos monostora, amelyet maga Szent Gellért püspök szentelt fel.

Kovács Szószill

Londoni levél

A VICC, AMI ROSSZUL SIKERÜLT

Anglia évek óta a túltengő szabados-ság országa, még a politikai korrektségi új szellemét is képes gyakran megsérteni, de a közelmúltban végre jelt tapasztaltunk, hogy a toleranciának van határa. Egy olyan tiszteletre méltó, patinás intézmény, mint a BBC televízió, megkísérelt műsorára tűzni parodisztikus rajzfilm sorozatot a Vatikánról, katolikusokról és a pápáról. A Popetown, azaz Pápváros című rajzfilmet a BBC készítette egy Channel X nevű stúdióval, s már hetekkel ezelőtt reklámozták, például azzal, hogy sokat nevetett majd a néző a pápán, akinek a hangját a népszerű, de végtelenül közönséges komika, Ruby Wax fogja utánozni. Úgyiszentén rettentő vicces figurája lesz a sorozatnak egy tévé-műsorvezetőként szereplő apáca - köztölték az előzetes reklám közlemények. Nem csoda, hogy a szigetország katolikus hívői tiltakozásba kezdtek. Minden mástól eltekintve azt vetették fel, hogy szemtelenség a BBC részéről a brit katolikus vallási kisebbséget gúnyolni, karikírozni, elvárva a túrészt és toleranciát, amikor az iszlámmal vagy a zsidósággal szemben ezt meg se merné kísérelni. Több mint hatezer katolikus írta alá a tiltakozó beadványt. A BBC egy ideig védeni próbálta a sorozatot, a katolikusok humorérzékére apellált, de azután belátta, hogy bizonyos dolgok nehezen tűrik a tréfát. A sorozat ötletének ki-igazgatói még mindig sajnálják, hogy a rajzfilm végül nem kerülhet lejtátszra, azt hajtogatják, hogy rengeteg munka fekszik a sorozatban és „remek ötletek” voltak benne. A Channel X igazgatója helyteleníti a BBC döntését, mert büszke a filmbe fektetett „kreatív energiára”. Kérdés, hogy ha egy trükkfilm ügyesen megrajzolva és talán a poénjai sem rosszak, viszont etikailag alantas, akkor nevezhető-e „kreatív”-nak?

A BBC illetékesei, a sorozatot elhamarkodottan megrendelő műsorfőnökök, keserűen számolgták, hogy milyen sok pénz dobta ki az ablakon, és megpróbálják videón forgalomba hozni a filmet. Ennek etikai helyessége is erősen kétségbevonható. Ha egyszer nyilvánvaló, hogy a Vatikán és a pápa gúnyos szatirizálása egy világvallás hívőit sérti, akkor mindegy, milyen formában kerül az anyag a képernyőkre, műsorszűrű adásként vagy videóról lepergetve.

Az utóbbi húsz évben főkről fokra harapózt el Angliában a humorba ágyazott szabadosság. Már mindennapos dolog, hogy a brit nemzeti lobogó alsónadrágment megvásárolható a tinédzser butikokban, a Kiköpött mása című, ügyes karikatúra-maszkokkal előadott politikai tévékabaré pedig a legmesszebbre ment el a jó ízlés megsértésében. Ez Ronald Reagan elnököt például a vízeldében ábrázolta, és a bábuk azt játszották el, hogy Thatcher miniszterelnök asszonyt a kabinétülésen a miniszterek megerőszakolják. Ha az alpári humor tetszik az arra fogékony tízezreknek és ezért bekapcsolják a készüléket, akkor - vélik egyes műsorfőnökök - minden mehet. Fő, hogy a nézőszám magas legyen. Így került újszó az angol szóárakba, a dumbing down, a „lebutítás”, ami éppen erre a fent leírt jelenségre utal.

A BBC-nek néhány hete új vezetői vannak, és nem rége beiktatott elnök, Michael Grade ígéri, hogy véget vet a butítás folyamatainak. Így azután szerencsére a Vatikán-gúnyoló rajzfilmet sem vetítik. De jobb lett volna, ha mindenestől a szemétkosárba hajítják.

Sárközi Máttyás

Szamosi József

A NAGYIGMÁNDI VÉRTANÚK

Október az év egyik legszebb hónapja; ilyenkor a bújó nyári lombok helyébe kapjuk az ős szelid, aranyló színpompáját; és október kínálja nekünk a szüreti vídamságot és az édes mustot. De ez csak az egyik arca. A másik sokkalta szomorúbb, kivált nekünk magyaroknak, kiknek éppen október a nemzeti gyász hónapja. Az elbukott szabadságharcok emléke minden október elején újra meg újra figyelmeztet, hogy gondoljunk az elbukott hősökre, kivált azokra, akiket a durva erőszak ölt meg. Aradon elborzadva láthatta a világ, mire képes az istenképmásra teremtet ember. Október 6-át, a 13 aradi tábornok kivégzését botránynak látta már az akkori világ is. Talán abból az időből származik a német közszájon forgó szállóige: Pannonia, Vergiss deine Toten nicht, als Kläger leben sie! Azaz, magyarul talán így: Magyarország, ne feledd a halottakat, mint vádlók élnek ok!

Október után a november elsőjétől. Fekete égen fekete felhők úsznak és esik az eső. A hónap jellegzetes ünnepe a halottak napja.

Mansbart Antal plébános sírja az igmándi katolikus temetőben

Ez az emlékező és emlékeztető írás, a sok-sok mártír közül két, kevesektől ismert papra: egy fiatal katolikus plébános, és egy idősebb református paptársra hősiességgel viselt mártíriumát idézi emlékeztetbe. Egykorú, hiteles naplók, feljegyzések, emlékiratok beszélik el a két nagyigmándi vértanú utolsó óráit. Áttanulmányozva a korabeli írásokat, úgy találtam, okosabb ezekből minél többet kölcsönvenni, hiszen a valóságos történet hívből, mint alkalmilag drámaíró. Hátterében az oly dicsőségesen indult 1848/49-es szabadságharcunk végnapjai agonizálnak.

Nem sokkal előbb, július 2-án folyt le a honvéddhadserg egyik utolsó nagy dicsősége, a Komárom-ácsi csata. A harcokban mindig ott volt az egykori huszártiszt, Görgey, amint magas paripáján, rövid vörös zekében, fején darutollas Kossuth-kalapban rohamra vezényli huszárait (az első világháborúig ez volt az utolsó lovasscsata!). Egy gránátszilánktól fejébe kapott. Július 11-én Klapka vette át a vezénységet, de Haynau megverte. Görgey ezért a Felső-Duna bal partján vezette le seregét Szeged felé, seblázbán, szekéren fekvő vett részt a harcokban, kikerülve a hatalmas ellenséget, kanyargott az osztrák és orosz haderők között. Hiába ért Szegedre, már nem volt ott serege. Neki összesen 28 ezer főnyi had maradt, de ebből körülbelül csak 15 ezer számított harcképesnek.

Dolgozatomban elsősorban Nagy István szerkesztő, helytörténész immár három kiadásban megjelent könyve: „Nagyigmánd - Történetek a múltból - című könyve” igazít el, aki lelkiismeretesen feldolgozta a korabeli forrásokat. A legfontosabbak: Szentkúti Kiss Károly nagyigmándi református lelkész „Kronika”-ja 1791-től haláláig, 1919-ig; a magyar szá-

badságharc eseményeiről Mester István nagyigmándi plébánosnak a templom Historia Domus-ában lévő írásai adnak megbízható tájékoztatásokat; legrészletesebben Sobor Antal későbbi: „Perelj Uram!” című, kicsit „irodalmiasított” műve, és természetesen Nagyigmánd jegyzőkönyvei.

A történelmi háttér eseményeit most már Nagyigmándnál folytathatjuk. „A ref. lelkész Komáromba menekülve - olvasuk a Historia Domusban -, háza üresen maradt, ezért a császári katonaság által fogháznak használtatott. (1949) Július 12-én korán reggel hozattak oda Mansbart Antal csákszerű plébános és Szikszai János csákszerű ref. lelkész. Kik rögtön halálra ítéltetve még aznap 12 órára főbe lövették... Nekem jutott azon nehéz kötelesség, a szegény plébánost halálra előkészíteni és végső óráiban vigasztalni. A plébános 27, a ref. lelkész 50 éves volt. Eleget könyörögtem Haynau előtt ezekért, de mind haszontalan volt...” Ennél többet nem írhatott akkor, ha nem akart ő is a kivégzettek közé kerülni. De idő-

Szikszai János ref. lelkész sírköve az igmándi katolikus temetőben

zünk most az említett Sobor Antal: „Perelj Uram!” c. könyvéből (Budapest, 1987).

„...Katonák íróasztalt hoztak be három székkal. Intettek a papoknak, hogy álljanak egymás mellé az asztal előtt.

Rögtönítéleti bírósági tárgyalás, melyet a magyar lázadásban való részvétel által elkövetett félésségtéssel vádolt két vádlott ügyében tartottunk. Az eljárás alapjául szolgáló öngyémeltőségének, a hadsereg-főparancsnok úrnak (Haynau) határozott parancsa... A bíróság a következő ítéletet hozta: nevezett vádlottak bűnösnek találtattak félésségtéssel büntetében, ezért a bíróság egyhangú döntése alapján mindkettőjük kötél általi halállal büntetendő.

A papok mozdulatlanul álltak. Most az elnökő Johann Susan tábornok elkérte az őrnagyot a jegyzőkönyvet, lassú olvasásba kezdett:

Ismeretem a hadsereg-főparancsnok úrnak kegyelmezésre előterjesztett ítéleti irat záradékát. „Megvádatotva: Durch Pulver und Blei. Kihirdetendő és azonnal végrehajtandó. Haynau tábornok.”

Susan letette a papírt, a papokra nézett, kihúzta magát.

„Megértették? Önök tehát részesei öccellenciája legmagasabb kegyelmezésének, papi mivoltuk irányában: a kötél általi halálos ítéletet lőpor és golyó általra változtatja.

„Durch Pulver und Blei... - Lőpor és golyó által.

„Meg kell halnunk, testvérem - mondta Mansbart és nagy lélegzetet vett.

A parókia udvarán nagy U alakban fősorakozott a katonaság. A rekkenő hőségben szinte perzsel a nap. A kert és a nagy szűrű felől zibongás, lármá hallatszott; akit csak tudtak, idetereltek a faluból, hogy lássanak példát az emberek.

Amikor a két pap az őrség kíséreté-

ben megjelent az udvaron, hirtelen nagy csönd támadt. Középre állították őket a magas kőkerítés alá.

Vezényszó hangzott, a katonai sorfal megnyílt, utat engedett a hadbíró őrnagynak és a kivégzést lóhátról vezénylő tisztnak. Ennek nyomában belépett hat dragonyos, szurony nélküli karabéllyal. A hadbíró előlapozta az iratokat, pattogó szavakkal fölolvasta az ítéletet.

Az alkalommal vezénylő tisztelelépelt, vékony pálcát emelt melléig, kegyelmet kért az elítélteknek:

- Ich bitte um Pardon!

- Bei Gott ist Pardon! - válaszolta a lovas százados - Istennél a kegyelem.

A profosz* a vezénylő tisztelelépelt, és ledobta Mansbart lába elé. A másik pálcát is elpattintotta és Szikszai elé dobta.

A vezénylő tisztelelépelt rántott, a porkoláb tisztelelépelt, majd az elítéltekhez lépett.

- Kérem a láncát! - mondta és leoldotta előbb Mansbart, aztán Szikszai bilincseit. A láncokat nagy csörrenéssel odébb vetette. A papok még egyszer, utójára összeültek.

Újabb vezényszó csattant. A hat dragonyos kézben tartott és vállnak döntött fegyverrel eléjük lépdelt; kemény díszlépést vertek, vonalba fejlődtek. Előírásosan három-három ló egyre: ketten a szívre, egy a fejre céloz.

A papok egy kézmozdulattal elutasították a porkolábot, aki kendővel be akarta kötni a szemüket.

- Istenem, bocsáss meg nekik, noha tudják, hogy mit cselekednek! - kiáltott harsányan Szikszai, és utána még erősebben: Éljen a haza!

- Éljen a szabadság! - kiáltott Mansbart is.

A vezénylő tisztelelépelt magasra emelte kardját: Reich euch! - adta ki a parancsot és a katonák egyszerre emelték fegyverüket a vállgödrükbe.

- Feuer!

Egyszerre dördültek a lövések, egyszerre csuklottak össze a papok.

Az eget verő dörrenés után süket csönd kongott a forró levegőben. Egy csapat galamb vált el a háztetőről. Kört írtak le az udvar fölött, majd följebb húztak, s rászálltak az igmándi templom tornyára.

A katonasor sietve megvizsgálta a tetemeiket, bólintott a lovas századosnak. A profosz fölvette a holtak mellől a bírtumot, a Boeckai-sapkát, Szikszai imádságkönyvét, Mansbart kicsiny fészületét.

A vezénylő tisztelelépelt visszadugta kardját, és most már a teljes osztagnak vezényelt:

- Kniel nieder! Zum Gebet! Térdre! Imához!

*profosz, német keleti elavult szó, jelentése katonai börtönőr, aki felügyel az elítéltekre, magyarul porkoláb.

Ami még aznap történt Igmándon

A porkoláb két falubeli cigányt kerített elő. A holttesteket hátravitette velük a szétrúskertbe, ahol estig kellett maradniuk közszemlére kiterítve. A cigányoknak este vissza kellett térniük, hogy a holtakat targoncán a temetőbe vigyék elföldelésre. Ennek fejében odaígérte nekik a kivégzettek lábballját. Haynau előírása szerint, a kivégzettek tetemei 24 órán át temetetlenül közszemlére tettek a lakosság elretetéül. Végül ruháiktól megfosztva, teljesen meztelenül földelték el őket. Ruhadarabjaik, a szokások szerint a közreműködő hóhérokra illették. Följegyezték, hogy az aradi akasztást irányító brünni hóhér, Franz Bott, halála napjáig használta utiruhául Damjanich tábornok fehér köpenyét, amikor hivatalos funkcióban vidékre utazott (Hazai Tudósítások). A cigányok - egy fiatal és egy idősebb férfi, némán ingatták a fejüket, hogy nem tartanak igényt a lábballikra. Parancsukat délben is, este is teljesítették, munkálkodásuk közepette mindvégig sírtak és imádkoztak.

Délután a hanyatt fekvő közszemlére kitett holtak arcát a nagy melegben a legyek tömege lepte be. Látna ezt Fehér Dániel Győrdeák Borbála asszony, kendőjét reájuk terítette. A katonák tetten érték, a templom előtti térre vontak.

A Katolikus Egyház Svájcban

A Magyar Katolikus Püspöki Kar Egyháztörténeti Bizottságának sorozata, az Ecclesia Sancta újabb, 8. kötete a svájci katolikusok történetével ismert meg. Érdekes módon, míg az előbbi kötetek, melyek több országgal foglalkoztak, így a balti népek, illetve az észak-európai népek katolikusainak története, sokkal rövidebbek, már azért is, mert ott a katolikusok diaszpórában élnek, ez a svájci kötet ugyanakkor vastagra, majdnem ötszáz oldalra sikeredett, pedig itt is kisebbségben élnek a katolikusok a protestantizmus oldalán. A svájci tapasztalatok azonban nem mérhetők az ország méreteivel. Annnyira eltérő az állam- és a társadalomfejlődés Európa nemzetállamainak fejlődésétől, hogy érthető módon, a szerkesztők, neves egyháztörténészek, mint Guy Bedouelle és Francois Walter, alaposabb ismereteket nyújtó kötetet álltak elő.

A kötetben nem a téma rendszeres tárgyalását találjuk, hanem időrendben egy-egy esszé, amelyeknek eredetije többnyire a gazdai Ambrozianus Alapítvány 1994. szeptemberi tanulmányi hetén hangzott el. Így az egyes témák: Evangelizáció és egyházszervezés Német-Svájcban, Francia-Svájcban és Olasz-Svájcban. Majd a nagy nyugati egyházszakadás és a zsinati mozgalom ismertetése, ezt követően Svájc nemzeti szentjének, Flúei Szent Miklósnak életrajza, a reformáció és a katolikusok a XVI. században. Boromei Szent Károly milánói érsek működése Dél-Svájcban, a luzerni nunciatura működése az újkorban, Sankt Gallen apátságának kulturális jelentősége, a svájci „Kulturkampf” története, az Apostoli Szentszék és Svájc kapcsolata a XIX-XX. században, a Fribourgi Katolikus Egyetem alapítása, több tanulmány a svájci kereszténység sajátosságairól és végül a Helvetia Sacra sorozat ismertetése.

A kötetet a svájci kereszténység kis történeti kronológiája és a XX. századi egyháztörténet vezérégyéniségeinek életrajza zárja le. Közöttük ismertebb nevek: Hans Urs von Balthasar, Karl Barth, Georges Cottier bíboros, a Szentatyia teológusa, Oscar Cullmann protestáns biblikus, Benno Gut bencés bíboros és liturgikus, Hans Küng, Roger Schütz, Adrienne von Speyr.

A fordítás franciából készült, Balássy András gondos munkája. A kötetet négy tékér egészíti ki, Sasi Attila fázadozásának eredménye.

(Ecclesia Sancta sorozat, 8. kötet. 495 l. Kiadja: a Magyar Katolikus Püspöki Kar Egyháztörténeti Bizottsága, Budapest, 2004. Terjesztő: Szent István Társulat. F. ára: 2600 Ft.)

Somorjai Ádám OSB

Egy szekérdérkhoz kötözték, szoknyáját a fejére borították és irgalmatlanul megkorbácsolták. Az idős asszony elvesztette eszméletét, mire végigöntötték egy vödör vízzel. Kötélkeine lögött meg egy ideig, aztán néhány asszonynak megengedték, hogy leoldozzák és hazavigyék.

Este, a sötétség leszálltával, Mester István plébános vezetésével elföldelték a mártír papokat. A katonai parancsokat úgy szölt, hogy koporsó és szertartás nélkül lehet csak temetni, a sírja jelet tenni nem szabad. A plébános csak késő este lopakodhatott át a sötét templomba, hogy titokban és egyedül gyászortartást végezzon, halkán énekelve maga elé a rekviemet.

A szerkesztőség fenntartja magának a jogot, hogy rövidítsen a beküldött kéziratokon.

A szerkesztőség

HÍREK - ESEMÉNYEK

Etnikai tisztogatás

Az amerikai katolikus püspökök „etnikai tisztogatásnak” tartják a szudáni Darfurban kirobant válságot. A püspökari értekezlet külügyi kérdésekkel megbízott tagja, John Ricard a helyszínen igyekezett tájékozódni, majd hazatérve egy tévé-nyilatkozatban kifejtette, hogy a khartumi kormány nyílt iszlamizációba kezdett és ennek keretében ad szabad kezét a dzsandszavid néven ismert arab fegyvereseknek, akik sorozatban égetik fel az őslakosság falvait. Darfur területén eddig legalább 50 ezren estek az arab szabadszapatok áldozatául.

*

Feltárták Keresztelő János barlangját

A Jeruzsálem környéki hegyekben egy brit régész feltárta Keresztelő Szent János barlangját. Az Új Szövetség pontos említést tesz arról, hogy Szent János egy ideig magányosan egy barlangban élt. A régész felfedezésekre is bukkant, amelyek a szentet és életének egyes eseményeit ábrázolják. Feltehetőleg az egyszerű vonalakkal készült falfestmények közvetlen Keresztelő Szent János halála után készültek. A barlangban vízmedence és ugyancsak az I. századból származó agyagedények nyomait is megtalálták.

*

Egyháziüldözés Kínában

Az amerikai Stamfordban működő Kung Bíboros Alapítvány közölte, hogy a nyáron a Kínai Népköztársaságban 8 katolikus papot és két seminaristát vettek őrizetbe. A letartóztatottak között van Baoding püspökség apostoli adminisztrátora is, és így az egyházmege újfent lelki vezető nélkül maradt. A püspököt még 1997-ben vették őrizetbe és azóta nyoma veszt. A pekingi kormány csak a rendszerű papok működését engedélyezi. Becslések szerint azonban több millióra tehető azoknak a kínai katolikusoknak a száma, akik a Szentatát tekintik lelki vezetőjüknek. Őket a hatóságok rendszeresen zaklatják. Ezzel kapcsolatban Kung bíboros Stamfordban felszólította a nem-

zetközi közösséget, hogy vegyék fontolóra, mennyire méltó egy olyan ország a következő olimpia megtartására, amely ennyire semmibe veszi a legalapvetőbb emberi jogokat.

*

A XX. sz. legnagyobb szobrászai

A passauai egyházi múzeumban óriási érdeklődés kísérte a néhány éve elhunyt világhírű olasz képzőművész Giacomo Manzu kiállítását. A látogatók olyan számban tekintették meg a tárlatot, hogy a rendezők végül is meghosszabbították a „Giacomo Manzu - modern, antik mester” című kiállítást. A jórészt olasz múzeumokból és magángyűjtőktől érkezett műtárgyak között látható volt XXIII. János pápa mellszobra is. A pápával a művész baráti kapcsolatban állt. Manzu az ugyancsak olasz Alberto Giacometti-vel és a brit Henry Moor-ral a XX. század legnagyobb szobrászai közé tartozik. Az ő tehetségéről tanúskodik a római Szent Péter bazilika Halálkapujának, valamint a salzburgi dóm Szeretkapujának bronz-reliefje is.

*

Probléma-szalón

10 éves a würzburgi probléma-szalón, amelyet az Ágoston-rendi szerzetesek létesítettek a Majna-parti város központjában. A múlt évben közel 2 és fél ezren keresték fel a beszélgetési lehetőséget, hogy elmondják problémáikat, bajokaikat, gondjaikat. Lelkész és képzett pszichológusok hallgatják meg a zömében 30 és 50 év közti betérőket, akiknek 70 százaléka nő. Mint a probléma-szalont fenntartó Ágoston-rendi kolostor perjele elmondta, a kérdések legnagyobb része az egzisztenciális gondokból fakad és a betérők alig 10 százaléka jött lelki, illetve hitbéli vigaszt.

*

Színjáték egyetlen szó nélkül

Nyár közepén ismét fellépett a Passauban rendezett Európai Hetek keretében a lublini Katolikus Egyetem világhírű színjátékos köre. A „Scena Plastyczna” társulat alapítójának két darabját adta elő. A játék során ugyan egyetlen szó sem hangzik el, a

művészek mozdulatai, a hang- és fényeffektusok félreérthetetlenül a nézők tudomására hozzák, hogy a szerző az emberi lét metafizikai értelmét keresi és így jut el a Felsőbb Lényhez, a Teremtőhöz. A „Scena Plastyczna” gyakran szerepel külföldön.

*

A fiatalok keresztje bejárja Németországot

A würzburgi püspökség nevében 8 fiatalember még nyár közepén Nürnbergben átadta a Világifjúsági Keresztet az eichstätti püspökség képviselőinek. Az ünnepélyes átadásra az egykori Nemzetiszocialista Párt nürnbergi felvonulási területén került sor, a megbékélés jegyében. A Keresztet 1984-ben II. János Pál pápa ajándékozta a Világifjúsági Találkozónak. Azóta többször állították fel átmenetileg történelmi helyen, illetve hordozták nyomorogvedeken át, sőt börtönökben is. A Kereszt jövő év augusztusában érkezik a kölni Világifjúsági Találkozóra.

*

Veszélyben a kölni dóm

Németországban aggodalmat váltott ki, hogy a kölni dóm rákerült az ENSZ

Simon M. Veronika tárlata Aachenben

2004. szeptember 22-én zárandók csoport indult Székesfehérvárról Németországba, és Melk, Passau, a Gizella sír, Majstrict és Altötting kegyhelyek meglátogatása mellett, Aachenben, a német St. Michael Egyházközség fesztiválján vett részt.

A sok program között került sor Simon M. Veronika székesfehérvári, Munkácsy-émléktermes festőművész tárlatának megnyitójára, amelyen a művész Stáció- és Jézus

életét bemutató szentföldi homokkő képei mellett magyar ősi mesterségeket és tájakat ábrázoló alkotásai kerültek a nagy számú érdeklődő közönség elé.

A megnyitó keretein belül került sor a Simon M. Veronika által festett Prohászka Ottokár püspök portré (képünkön) leplezésére, amelyet a székesfehérvári Prohászka Egyházközség ajándékozott a német testvér-egyházközségnek, és amelyet ünnepélyesen Heribert

August pásztor vett át Takács Nándor nyugalmazott püspöktől.

Dr. Szuhács Renáta

25 év Isten szolgálatában

Az ezüstmisés hirdeti az evangéliumot

plébánián kaplanként kezdte munkáját. Szívós, kitartó szolgálatát a hatalom nem jó szemmel nézte, elkezdődtek a zaklatások, a megfélemlítések. 1985-ben Nagyváradra helyezték, ahol folytatta áldásos munkáját. A hírhedt román államvédelmek (securitate) majdnem sikerült eltenni őt láb alól. 1986-ban Alsóhomorodon találjuk plébánosként. Németül, magyarul és románul hirdette az evangéliumot. 1990-ben Gyulafehérváron a katolikus teológián tanít. 1991-ben Romába küldik, hogy tudását gazdagítsa. Rómából „haza térve” 1993-tól 1994-ig Szatmáron, a hidektől Szent Család templom plébánosa. Aztán Németországba

szólítja hivatása, a közigazgatási nemzeti katolikus segélyszervezet osztályvezetője, hat ország egyházi életét igyekszik támogatni fáradságot nem ismerő odaadással: Magyarországon, Romániában, Lengyelországban, Albániában Bulgáriában és Macedóniában, de ezen elfoglaltsága mellett, időnként szívesen kisegít a stuttgarteri és a nyugati magyar lelkipásztori szolgálatban is.

A doktori címet 1994-ben szerezte meg Budapesten: „Egy ország négy vallás, Erdély és Tolerancia” című disszertációjával. Első könyve 1994-ben jelent meg: Kaplony - Adalékok egy honfoglalás kori település történetéhez. Azóta már több könyve látott napvilágot, köztük egy monumentális mű: Sárból és Napsgárból. A jubilánusra illik az aranyánosi idézet: Ember lenni mindig, minden időben!

Schäffer András, Ulm

Schäffer András, A természet parancsára festettem, c., 2004-ben, Szatmárnémetiben megjelent könyve, Mándy Laura festőművész visszaemlékezéseiből, megrendelhető a szerző címen: St. Gallener Str. 7, D-89079 Ulm. A könyv ára karitatív célt szolgál.

SZÁJRÓL SZÁJRA

Rózsahegy Kálmánról

Bár eddig soha nem kezdtem mondanom életrajzi adatokkal, most hadd téjék el ettől. Már csak azért is, mert a régi nagyok közül talán ő az egyetlen, akit személyesen is ismertem. De ez már egy másik történet. Kálmán bácsi - mi fiatalok így szólítottuk - 1873. október 6-án született Endréden és 1961. augusztus 27-én halt meg Budapesten. Nevelőapja is színes volt, Rózsahegy Ódón. A Színművészeti Akadémia elvégzése után először vidéken, Debrecenben, Kolozsvárott játszott, majd 1898-tól Budapesten, 1900-tól nyugalmába vonulásáig, 1935-ig, a Nemzeti Színház tagja. 1933-ban elnyeri az örökös tag címet. Feleségével, Hevesi Angéllal együtt, 1911 óta vezette magánzsinóskoláját, ahonnan sok nagy művész került ki. Páratlanul népszerű volt. Főként fiatalabb éveiben Molliér és Shakespeare alakok megformálása sem volt idegen számára. 1914 óta filmezett. Így vált lassan az ízes beszédű, pipázó „Kálmán bácsi”-vá.

Színes egyéniségéhez rengeteg anekdota fűződik. Soknak ő maga a szereplője, de sokszor csak az elbeszélő szerepére szorítkozott. A következő történetet Csáthó Kálmán írja meg „A régi Nemzeti Színház” című művében.

Gárdonyi Géza „A bor” című darabja a konzervativistától már-már fülledt levegőjű Nemzeti Színházban akkor került bemutatásra, amikor a kitárt ablakokon beáradt a friss levegő és a kitűnő és ószi-

te művészek maguk is élvezték ennek üdítő voltát. Néhányan kissé nyersnek érezték a színpadon megjelenő ösztönéséget, és ez felkeltette aggodalmukat. Rózsahegyit azonban nem bántotta semmi aggodalom, ösztönösen élemben érezte magát a realista népszínműben, Baracs Matyi szerepében. Az egyik próbán egy teljesen átértett jelenetben, - bocsánat, de így történt - hegyeset köpött.

Vízvári Gyula, a darab rendezője, elszörnnyedve kiáltott fel a színpadra:

- Mi az, Rózsahegy? Maga az ország első színpadán köp? Remélem, az előadás-son nem fog ilyet csinálni!

- Bocsánat, rendező úr! - felelte Rózsahegy - de én úgy tudom, hogy én most nem az ország első színpadán vagyok, hanem a Baracs gazda portáján.

Vízvári meghökkent; megcsóválta a fejét és azt felelte:

- Ejnye, de furcsa kisfiú maga!

A premier előtt aztán odament Rózsahegyhez és azt mondta neki:

- Nézze, Rózsahegy! Én nem bánom, ha köp. De a maga felelősségére köpjön.

Rózsahegy köpött is bátran, amire a közönség zuhogó tappsal válaszolt. Ilyen és hasonló esetek nyitottak utat a Nemzeti Színház színpadán a valóságosságát zászlajára tűző játéknak.

Közreadta:

Ramsay Győző

MAGYARNYELVŰ SZENTMISÉK NYUGAT-EURÓPÁBAN

Itt közöljük a magyar lelkészekkel telefonozhatók és címét, ahol érdeklődni lehet magyarnyelvű szentmisék helye és ideje után. Megtalálható még a MKPK honlapján is: <http://www.katolikus.hu/nov.html>

ANGLIA:

London: Msgr. Tüttő György főlelkész, Dunsan's House, 141, Gunnersbury Avenue, GB-London W3 8LE, **Telefon/fax: 0044/20/8992 2054**

ÉSZAK-ANGLIA:

Rochdale: Magyar Egyesület székházában. 76 a/78, Milnrow Road, minden hónap második vasárnapján 15.00-kor.

Wolverhampton: St. Andrew anglikán templomban, St. Andrew Close, Hunter Street-ről, minden hónap harmadik vasárnapján 15.00-kor

Bradford: Magyar Egyesület székházában. 4, Walmer Villas, minden hónap harmadik vasárnap utáni szerdán, délelőtt 11.00 órakor

Nottingham: Lengyel templomban, 2, Sherwood Rise, minden hónap negyedik vasárnapján 12.30-kor

Érdeklődni: Ft. Fülöp Menyhért plébános, St. John The Baptist Presbytery, Dowling Street, Rochdale, OL11 1EX, **Tel./Fax: 0044-(0)1706/64 59 37.**

AUSZTRIA:

Bécs: Ft. Hegyi György, Ungarisches Röm. Kath. Seelsorgeamt, Döblergasse 2/30b, A-1070 Wien, **Telefon/fax: 0043/1/526 49 72.** Misézó helyek: Bécs, Mödling, Wr. Neustadt, Florisdorf, Kaiser Ebersdorf.

Pázmáneum, Msgr. Dr. Csordás Eörs, rektor, szentmise: minden szombat este 18.30, A-1090 Wien, Boltzmannngasse 14, **Telefon: 0043-1-317 3656**

Burgenland/Alsóőrök: Pfarramt Unterwart, **Telefon: 0043/ 33/527 108**

Grác: szentmise vasárnaponként 10.00-kor a Welsche-Kirche-ben, Griesplatz 30. sz., Ft. Mag. Papp Tibor lelkész, Ugri Mihály gondnok, **Tel.: 0043/316/68 35 08;**

Innsbruck: minden hónap 2. vasárnapján, Richard Wagner Str. 3., Dr. Magda Szilveszter diakónus, **T.: 0512/204 103**

Linz: Misézóhelyek: Linz, Wels. Érdekl.: Ft. Szabó Ernő, Ungarischsorgezentrum d. Diözese Linz, Petrinumstr. 12, Haus 7, A-4040 Linz, **T.: 0043-732/736581-4492 (iroda), -4493 (lakás), -4494 (Fax).**

Salzburg: Szentmise havonta egyszer, vasárnap 12 órakor az Orsolyita-zárdában, Aigner Str. 135, változó dátummal. Érdeklődni: Schwarz Mária, **Telefon: 0043/662/820 139**

BELGIUM

Brüsszel: Mission Catholique Hongroise, Rue del'Arbre Bénit 123, B-1050 Bruxelles/XL/. Érdeklődni: Ft. Galambossy Endre, **Tel./Fax: 0032/2/64 85 336.**

Liege/Luxemburg: Ft. Dobai Sándor főlelkész, Aumonier Hongrois, Rue des Anglais 33., B-4000 Liège, **Telefon: 0032/ 4/22 33 910**

FRANCIAORSZÁG

Párizs: Msgr. Molnár Ottó főlelkész, szentmise minden vasárnap 11-kor, augusztus kivéve. Mission Catholique Hongroise, 42, rue Albert Thomas, F-75010 PARIS, **Telefon/fax: 0033/1/42 08 61 70;**

Dél-Franciaország: Ft. Fülöp Gergely, Mission Catholique Hongroise, 74 rue du Grand-Roule, F-69110 Ste Foy-les-Lyon, **Telefon: 0033/4/78 501636**

NÉMETORSZÁGBAN

AUGSBURG-i Egyházmegye: Misézó helyek: Augsburg, Neuburg a. D., Kempten. Érdeklődni: Ft. Bárány József. **Telefon: (0201)260- 3987; 0049-0176/222 52 817.**

BAMBERG-EICHHART-REGENSBURG-i Egyházmegye nürnbergi székhellyel: Misézó helyek: Bamberg, Coburg, Ingolstadt, Lands-hut, Nürnberg, Regensburg. Érdeklődni: Ft. Bereczki Béla, Ungarische Katholische Mission, Tuchergartenstr. 2/A, D-90571 Schwaig, **Telefon: (0911) 507 57 96**

ESSEN-i Egyházmegye: Misézó helyek: Duisburg, Essen. Érdeklődni: Ung. Kath. Mission, Fraziskaner Str. 69a, D-45139 Essen. **Telefon: (0201)28 47 40 vagy Kölnben: (0221) 23 80 60.**

Freiburg-Trier-Speyer-i Egyházmegye-kéi Karlsruhe-i székhellyel: Misézó helyek: Mannheim, Offenbach, Kaiserslautern, Saarbrücken, Freiburg, Karlsruhe, Pforzheim, Konstanz, Singen, Strasbourg, Mulhouse. **Érd.: Ft. Dr. Szabó József, Ungarische Katholische Mission, Elbinger Str. 2/A, D-76139 Karlsruhe. Tel./Fax: (0721) 6872 15**

Berlin-i és Hamburg-i Főegyházmegye, Hildesheim-i és Osnabrück-i Egyházmegye: Misézó helyek: Berlin, Hamburg, Hannover, Kiel, Lübeck, Braunschweig, Bremen. **Érd. Hamburgban:** Ft. Rasztovác Pál, Ungarische Katholische Mission, Holzdam 20, D-20099 Hamburg, **Tel.: (040) 25 077 83.**

KÖLN-i Főegyházmegye és AACHEN-i: Misézó helyek: Köln, Bonn, Düsseldorf, Wuppertal, Bergisch-Gladbach, Aachen: Érdeklődni: Ft. Lukács József, Ung. Kath. Mission, Thieboldgasse 96, D-50676 Köln. E-mail: ungarnzentrum@netcologne.de **Telefon: (0221)238060. Fax: 0221/232120 <http://www.Ungarnzentrum.de>**

LIMBURG-FULDA-MAINZ-i Egyházmegye frankfurti székhellyel: Misézó helyek: Frankfurt-Rödelheim, Mainz, Wiesbaden,

Személy és áru fuvarozás Magyarországra. Elfogadható áron, megegyezés szerint, háztól-házig. **Telefon: D-0049-07034-62580.**

FELHÍVÁS

PARTIUMI KERESZTÉNY EGYETEM NAGYVÁRAD. A magyar nyelvű felsőfokú oktatás ügyjelekedésének szimbóluma, nagy anyagi problémákkal küzd. A működéséhez szükséges anyagi alap biztosítására felkérünk mindenkit, szíveskedjék anyagi lehetősége szerint ehhez hozzájárulni. Adományát kérjük az alábbi bankszámlára átutalni: Fördereverein f.d. Chr. Univ. Partium e. V., 72461 Albstadt. - Bankv: Sparkasse Zollernalb, Kto-Nr.: 33049777, BLZ 65351260. (Spendenquittung!) Köszönettel a Segélyszervezet vezetősége.

MADEIRA SZIGETEN a főváros peremén, parkosított, modern, panorámás villában, komfortos szobák főzőfűlével, fürdőszobával, a tengerparton festői környezetben, egész évben kiadók. Ár: napi 30,- Euró két személynek. **Tel.: 0035-29 19 35 280.**

Családi ház eladó Budapesttől 28 km-re Piliscséven. 100 m² alapterületű, tetőtér beépítési lehetőséggel, szuterennel, fűtő kúttal és ipari tevékenységre alkalmas műhelyekkel. Épült: 1978 és 700 m²-es telken. Irányár: 100.000,-Euró. **Tel.: 0049-(0)2202/58 578.**

Németországban élő, kedves, csinos, őszinte és jóindulatú, barna, magas (1, 63-1, 72 m), nemdohányzó, magyar hölgyet keresek 47-55-év között, komoly szándékkal. Én 62 éves (1, 81 m, 85 kg), sportos kivitelű, ND/Ni, mely érzelmű szeretetet adni és kapni tudó akadémikus. Egészékes levelet várok. Kérem: „A szerelem kortalan”.

Erdélyből kiteleptült, 65 éves (163/64), utazást, zenét kedvelő, becsületes, őszinte, istenfő, nyugdíjas nő hasonló magyar barátot keres, Esslingen (Stuttgart) környékéről. **Tel.: 0711/310 99 12.**

48 éves magyar hölgy - korhatár nélkül - őszinte szándékkal keresi magyarul beszélő, autóval rendelkező társát. **Tel.: 0036-20/336 16 44.**

Svájcban élő, 58 éves, csinos, diplomás, gyermektelen, több nyelvet beszélő, független hölgy, kultúrált, komoly férjért keres. Jelige: „napsugár”.

Darmstadt, Giessen. Érdeklődni: Ft. Takács Pál, Katholische Ungarische Gemeinde und Ludwig-Landmann-Str. 365, D-60487 Frankfurt. **Telefon: (069) 24 79 50 21.**

www.katolikusok-frankfurt.de

MÜNCHEN-FREISING-i főegyházmegye: Misézó helyek: München, Rosenheim, Erding. Érdeklődni: Ft. Merka János, Ung. Kath. Mission, Oberföhringer Str. 40, D-81925 München. **Tel.: (089) 982637, 982638, FAX: (089) 985419. E-mail: ukm_muenchen.de; <http://www.ungarische-mission.de>**

MÜNSTER-PADERBORN-OSNABRÜCK-i Egyházmegye: Misézó helyek: Hagen, Menden, Osnabrück, Bielefeld, Marl, Münster, Dortmund. Érdeklődni: Ft. Bagossy István, Ung. Kath. Mission, Middelheld 24, D-48157 Münster-Handorf. **Telefon (0251) 32 65 01**

PASSAU-i Egyházmegye: Misézóhely: Passau: Érd.: Ft. Szabó Árpád, Götzendorferstr. 5, D-94121 Salzweg, **Telefon: (08505) 12 29.**

ROTTENBURG-STUTTGART-i Egyházmegye: Misézó helyek: Stuttgart, Heilbronn-Horkheim, Balingen-Frommern, Ludwigsburg, Böblingen, Reutlingen, Schwäbisch Gmünd, Eisingen, Weingarten, Heidenheim, Friedrichshafen, Munderkingen, Ulm, Biberach.

Érdeklődni: P. Gyurás István SJ, Ungarische Katholische Mission, Pfizerstr. 5, D - 70184 Stuttgart. E-mail: missio@ukgm-stgt.de v. istvan.gyuras@ukgm-stgt.de www.ukgm-stgt.de

WÜRZBURG-i Egyházmegye: Misézó hely: Würzburg. Érdeklődni: Ft. Dr. Koncsik Endre, Kardinal-Döpfner-Platz 7, D-97070 Würzburg. **Telefon: (0931) 38 62 43**

NORVÉGIA: P. Teres Ágoston SJ, Munkeudveien, 52, N-1165 Oslo. Szentmise minden hónap első vasárnapján 14-kor a Szent József kápolnában (Akersveien 4). **Telefon/fax.: 0047/22744 124**

OLASZORSZÁG

Róma: Msgr. Dr. Németh László főlelkész, Pontificio Istituto Ecclesiastico Ungherese, Via Giulia 1, I-00186 Róma. **Telefon: 0039/06/684-261.** Misézó helyek: **Róma** - minden hó utolsó vasárnapján 11-kor, S. Maria dell' Orazione (Via Giulia, kivéve júl., aug., dec.) és a Szent Péter bazilika Magyarok Nagyszónya kápolnájában minden kedden 7.45-kor. **Milano** - minden hó első vasárnapján 10.30-kor, S. Maria della Sanita (Via Durini, kivéve jan., júl., aug., szept.). Magyar misék helye: Firenze, Bologna, Padova, Torino, Palermo, Perugia, Catania.

SVÁJC

Zürich: Ft. Vizauer Ferenc, Röm. Katholische Ungarmission, Winterthurer Str. 135, CH-8057 Zürich, **Tel.: 0041/1/36 23 303**

Bern: Röm. Kath. Ungarmission, Ft. 7717, CH-3000 Bern, **Tel: 0041/61/381 54 45 (Basel)**

Genf: Szentmise minden hó 1. és 3. vasárnapján. **Telefon: 00 41/22/7910458;**

Lausanne: Szentmise minden hó 2. és 4. vasárnapján. **Telefon: 00 41/21/6478 678;**

Fribourg: Szentmise minden hó utolsó vasárnapján 10.30-kor, az Orsolyiták templomában, (rue de Lausanne). Lelkész: Ft. Popa Péter, **Telefon: 0041/26/534 06 72** □

HIRDETÉSEK

Középkorú, nemdohányzó, magyar nő, idős ember gondozását, háztartásba becségtetést vállal Münchenben (alkalmanként is). **Tel.: 0162/488 3928.**

50 éves független, magyar nő keresi társát komoly szándékkal, korban hozzáilló, nemdohányzó férfi személyre. Jelige: „ezüstsrály”.

„Magyar Bál” 2004. 11. 27-én Kleingartenverein „Tannenbuch”, Heide Str. 1, 46562-Voerd Fridrichfeld. A müncheni Pacsirta együttes játszik. Házi enni- és innivalóról gondoskodik. Belépő 8.- EURÓ. Jelentkezni minél előbb: T/F: 0281/46 360 v. T/F: 0203/78 45 87.

Eladó a Balatontól 13-km-re 110 m² családi ház eladó, 12 éve épült, 700 m² telekkel, 100 m² kiépített, négy szoba, konyha, fürdőszoba és terasz, padlástér kiépíthető, az épület alásztérvező, és melléképületek. Kazánnal és központi fűtéssel fűthető. Irányár: 12 és fél millió Ft. **Tel.: 07434/24 71 v. 0036-72/45 10 39.**

49 éves apólonó Bp-ről, házvezetőnő vagy gondozói elfoglaltságot keres bentlakással. **Tel.: 069/49 40 147 v. 0171 49 80 599.**

Ősz

*A nyár lassan elmúlt, álltál az őszbe,
Szerte a házak elveztek a ködbe.
Sötét szürke felhők borítják az eget,
Majd az ősos eső lassan megered.*

*A hívős szélben a fák ága megremeg,
Csendben hullanak a sárga falevelek.
Szerte a természet elpiheni készül,
Csak nyári emlékek megmarad végül.*

*Az emberek az utcán be vannak burkolva,
Siemenk beül a parkoló autóbá.
A korzók megvannak szerte üresedve,
Hívős esőben járó senkinek nincs kedve.*

*A parkos és strandok magukra hagytak,
A vendégek ott már nem napoznak.
A vursli hűtő már üresen állnak,
A fiatalok az őszí bába járnak.*

*Mások moziba, színházba,
sport csarnokba mennek,
Ahol nincsenek kivéve esőnek hidegnek.
Az őszi eső már megeredt újra,
A sárga falevelet a szél messze fújja.
1999.*

Fábián Tibor, Chicago

Köszönjük, ha megújítja az ÉLETÜNK előfizetését!

EURÓPAI, NÉMETORSZÁGI OLVASÓINK FIGYELMÉBE!

AZ ÉLETÜNK előfizetési árát kérjük **helyi terjesztőinkkel (misszióinkkal)** rendezni! Csak a kiadóhivatalból postázott újságok előfizetését kérjük az „ÉLETÜNK” müncheni postabank számlájára befizetni.

A szerkesztőség

HIRDESSZ AZ ÉLETÜNKBEN

Apró-, háztassági-, általános hirdetések betünté: 0,10 Euró
„Jelige” - postaköltség 5,00
Üzleti-, nyereséges hirdetés betünté 0,20
Nagybetűs sorok betünté 0,40
Egyszerű, 1 „pontos” keret 10,00
Kéthasábos hirdetés az összeg kétszerese.
Külön kivánságokat esetenként árazunk.

Egymásutáni háromszori hirdetésnél 10 %-os, hatszori hirdetésnél 20 %-os, ill. egészévi hirdetés esetén 30 %-os kedvezményt adunk!

A hirdetések befizetésének határideje legkésőbb a hó 10-ig!

Hirdetéseket csak a hirdetési díj befizetése után közölünk!

A hirdetések szövegért, stílusáért a szerkesztőség nem felel!

AZ ÉLET KÖNYVÉBŐL

München

Keresztelések a müncheni Damenstift-templomban: Záhorsky Dániel, Z. Péter és Sz. Etelka kisfia, 2004. május 16-án; **Samsel Justin Alexanderl,** B. Jugoslav és S. Marikka kisfia, május 30-án; **Samsel Gina Angelina Jeniffer,** B. Jugoslav és S. Marika kisleánya, május 30-án; **Samsel Alessandro Jason Ibrahim,** G. Mihai és S. Tanja Nejl kisfia május 30-án; **Martins Jennifer Elisabeth,** M. Robert és Csilla kisleánya, június 20-án; **Röhr Adrian,** R. Torsten és Sabine kisfia, június 26-án; **Vojthahovszky Oliver Laszló,** V. Laszló és Márta kisfia, július 4-én; **Schwarzkopf David,** Schw. Robert és Anita kisfia, július 25-én; valamint **Both Robert Johannes,** B. Andreas és Barbara kisfia, június 26-án, a rosenheimi St. Joseph-templomban részesült a kereszttség szentségében.

*

Halottunk: András Károly, 89 éves korában hunyt el, temetése 2004. július 16-án a Westfriedhof-i temetőben volt. Nyugodjék békében!

Kéziratokat kérjük lehetőleg e-mailen küldeni: eletuenk@gmx.de

Nyugdíjasok, hazatelepedők!

Magyarországi házak, öröklakások nagy választékban, komplett adás-vételi lebonyolítással: Székely Gábor, tel.: 0036-1/28 12 869 www.imexco.hu

„Kereszt és korona” filmek magyarul vagy németül a bajor-magyar kapcsolatok 1100 éves történetéről, DVD, VHS, 2x 45 perc. Ár: 30,00 Euró + portó, megrendelhető: aravasz@web.de és fax: 0049-89-81 88 76 59.

Református istentiszteletek Münchenben: Reisinger Str. 11 (Sendlinger Tor) minden hó 1. 3. 5. vasárnap 16 óra, minden 2. és 4. vasárnap de. 11 órakor. **Tel.: 089-601 13 35, www.reformatus-muenchen.de**

ÉLETÜNK

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

MAGYAR KATOLIKUS DELEGATURA
Landwehrstr. 66 - 80336 München
Telefon: (089) 5 32 82 88
Telefax: (089) 5 32 82 45
Email: eletuenk@gmx.de

Felelős kiadó:
a Magyar Katolikus Delegatura
Főszerkesztő: Dr. Cserháti Ferenc
A szerkesztőbizottság tagjai:
Dr. Frank Miklós, Ramsay Győző,
Szamosi József (olvasó- és tördelő-szerkesztő) és Vincze András.

Redaktion und Herausgeber:

UNGARISCHE KATHOLISCHE DELEGATUR
Landwehrstr. 66 - D-80336 München
Chefredakteur: Dr. Cserháti Ferenc
Telefon: (089) 5 32 82 88
Telefax: (089) 5 32 82 45
E-mail: eletuenk@gmx.de

Abonnement für ein Jahr: 15,— Euro
11 Exemplare
nach Übersee mit Luftpost US\$ 50,—

ELŐFIZETÉS:

Az életünket a helyi magyar lelkészek terjesztik, ők küldik szét, náluk is kell előfizetni! Tengerentúrra, vagy ahol nincs magyar lelkész, oda a kiadóhivatal küldi az újságot.

1 példány ára: 1.50 Euró
Előfizetési ár egy évre 15,-Euró
Tengerentúli US\$ 50,-

BANKSZÁMLÁNK:
Ungarische Katholische Delegatur
Sonderkonto „ÉLETÜNK”.
Postbank München
Konto-Nr.: 606 50-803 - BLZ 700 100 80

Erscheint 11 mal im Jahr.

Satz: ÉLETÜNK

Druck: AMPER-WERBE-DRUCK
Verlag Hammerand GmbH
Hasenheide 11,
82256 Fürstenfeldbruck

Beilagenhinweis: Dieser Auflage liegt zeitweise ein RUNDSCHREIBEN bei.

A KIADVÁNYHOZ KÖRLEVELET MELLELEKELTÜNK.